ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1993 йил 4 май
СЕШАНБА
№ 51 (5.493)
НАРХИ: ОБУНАЧИГА 3 СУМ, СОТУВДА 5 СУМ.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ДЕҲҚОН МЕҲРИДАН ЯШНАР ДАЛАЛАР

ЯШИЛ ҚАТОРЛАР

Куни кеча пахта етиштиришда энг шимолий зона ҳисобланган Хоразм вилояти пахтакорлари чигит экишни тугалладилар. Бу муҳим тадбирни биринчилар қаторида адо этган Янгиариқ районидаги «Остона», Хазорасп районидаги «Хоразм», Боғот районидаги «Ўзбекистон» колхози ва «Боғот» давлат хўжалиги механизаторлари ғўза қатор ораларига дастлабки ишлов беришни бошлаб юбордилар. Бу хўжаликларда культивация билан бир қаторда ерга минерал ўғитлар ҳам солиб кетилмоқда.

— Муваффақият билан табрикласак бўладими, — сўрайман «Остона» колхози раиси Рустамбой Хўжаевдан яшил қаторларни кўрсатиб.

— Тўғри, дастлабки ниятга эришдик. Лекин ҳали қувонишга эрта, — дейди у.— Чунки келгусида об-ҳавонинг қандай келишини ҳеч ким билмайди. Масалан, ўтган йили ҳам уруғликни мақбул муддатларда экиб олишга эришгандик. Тез орада чигит униб чиқди. Аммо май ойи ва июннинг бошларида рўй берган сурункали ёғингарчилик натижасида чигитни икки маротаба қайта экишга тўғри келди. Шундан сўнг қатқалоққа қарши курашдик. Натижада ҳар гектарида 50—60 минг туп ўсимликни сақлаб қолишга муваффақ бўлдик. Бу 175-Ф ва «Қизилравот» навлари учун лозим бўлган маромдагидан 25—30 минг туп камдир. Бу ҳам етмагандек, ғўзаларимиз айни кўсаклай бошлаган пайтда ўсимлик вилтга чалинди. Шунга қарамай колхозимиз пахта тайёрлаш йиллик режасини бажарди.

Бу йилги экиш мавсумига пухта ҳозирлик кўрдик. Ўтган йили кўздаёқ ўғит обороти тизимига мувофиқ шудгорлашдан олдин ҳар гектар ерга 30 тоннадан компост солинди. Ҳар бир майдон беш марта яхоб сувига қондирилди. Далаларни экишга тайёрлаш пайтида йил мобайнида солиниши лозим бўлган фосфорли ва калийли ўғитларнинг 50 фоизини тупроққа бердик. Дастлабки культивация пайтида эса йиллик ўғит нормасининг 20 фоизини солаяпмиз. Чунки тупроқ таркибида гумус кам бўлган бизнинг шароитимизда далага минерал ва органик ўғитлар чиқармасдан юқори ҳосил етиштириб бўлмайди.

Биз вилоят пахта далаларида бўлганимизда қатор хўжаликларда ғўза қатор оралари культивация қилинаётгани ва тупроққа бир йўла минерал ўғитлар солиб кетилаётганининг гувоҳи бўлдик. Янгиариқ, Хонқа, Боғот, Хазорасп ва бошқа туманларнинг қатор хўжаликларида чигит экилган майдонларнинг учдан бир қисмидан кўпроғида яшил қаторлар ҳосил бўлибди. Айни кунларда бу туманларда 300 дан ортиқ культиватор юксак унум билан ишлатилмоқда. Лекин Урганч, Дўстлик, Шовот туманлари, Хива туманидаги «Феруз», Янгиариқ туманидаги «1-Май», Боғот туманидаги «Деҳқонобод», Искандар Дўсов номли, Хазорасп туманидаги «Дўстлик» колхозларида 25—30 фоиз майдонларда чигит тўла униб чиққанига қарамай, қатор ораларига ишлов бериш кўнгилдагидек эмас.

Бу йил Хоразм областида ғўзанинг вилт билан касалланишининг олдини олиш мақсадида илгари экиб келинган 175-Ф, «Қизилравот» навлари ўрнига кичик майдонларда бошқа жойларда ўзининг самарадорлигини кўрсатган навлар экиб, синаб кўрилмоқда. Булар ичида С-6530, Бухоро-6 ва Наманган-77 навлари диққатга сазовордир.

Қурғоқчиликка бирмунча чидамли ва юқори ҳосил берадиган Бухоро-6 нави кейинги уч йил мобайнида қатор вилоятларда экилиб, ўзининг истиқболлилигини кўрсатди. Хоразм областида март ойининг охири шунингдек, апрель ойининг иккинчи ҳамда бешинчи беш кунлигида экилган чигитлар қийғос униб чиқди.

Вилоятдаги нисбатан катта майдонларга экилган С-6530 ва Наманган-77 навларининг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, улар кўп сув талаб қилмайди. Ҳар гектар майдонда ўсимлик сонининг жуда кўп бўлиши ҳам шарт эмас. Бу навлар экилган майдонларда ҳар гектар ердаги ўсимлик тупроқнинг унумдорлигига қараб 80—90 минг тадан ошмагани маъқул.

Чигит экишни биринчилар қаторида якунлаган Янгиариқ тумани хўжаликларида ҳозир лавлаги, эртаги сабзавот, картошка ва полиз экинлари экилаяпти. Тумандаги «Хоразм» ва Шароф Рашидов номли колхозларда эса маккажўхори экишда сусткашликка йўл қўйилмоқда. Хазорасп райони хўжаликларида ҳамда Шовот районидаги «Дўстлик», Боғот районидаги «Зарбдор» жамоа хўжаликларида ҳам маккажўхори экишга етарли эътибор берилмаётир. Дўстлик ва Гурлан туманлари хўжаликларида ҳам шундай ҳолни кузатиш мумкин.

Қўшкўпир, Шовот, Янгибозор ва Хива районларининг деҳқонлари беда экиш режаларини 105—110 фоиз қилиб бажардилар. Бироқ Дўстлик, Боғот, Хазорасп туманларида эса беда экишга эътибор суст. Дала ишларини ўз вақтида сифатли адо этган деҳқон ҳеч қачон ютқазмайди. Шуни назарда тутиб, қолоқликка йўл қўйилаётган хўжаликларнинг раҳбарлари камчиликларни зудлик билан бартараф этиш чораларини кўришлари керак.

Р. НАЗАРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги пахтачилик бошқармаси бошлиғи.

Жарқўрғон районидаги Т. Шобуров номли жамоа хўжалиги пахтачиликка ихтисослашган бўлсада, ердан оқилона фойдаланиш, иш юритишнинг илғор усулларини ишлаб чиқаришга жорий этиш ҳисобига сабзавот, полиз, мевадан ҳам мўл ҳосил етиштириб келмоқда. Ер оилаларга ижарага бўлиб берилган. Вилоят республикамиз жанубида жойлашганлиги сабабли ҳозирги кунларда сабзавот маҳсулотлари йиғиштирилиб, аҳоли дастурхонига тортиқ қилинмоқда. Шоймардон Холбоев оиласи 20 сотих майдонда карам етиштирди. Ҳозир витаминга бой маҳсулот йиғиштириб олинаяпти.

СУРАТДА: карамни саранжомлаш пайти.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат. (ЎзА).

БЕЕЧИМ МУАММО БЎЛМАС

Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида дастлаб ёнилғи-мойлаш, қурилиш материаллари, техника, заҳира қисм, минерал ўғитнинг нархи кўтарилиб кетаверса, хўжалик юритиш боши берк кўчага кириб қолса керак, деганлар ҳам учрайди. Йўқ, саросимага тушишга сира ҳожат йўқ экан. Аста-секин биз ҳам бозор иқтисодиёти талаб ва қоидаларига кўникиб, иш юритишни ўрганаяпмиз. Ҳа, қаловини билсангиз, қор ҳам ёнади деганларидек, беечим муаммонинг ўзи бўлмас экан. Деҳқон кўнглини тўқ қилиб турган бебаҳо бойлигимиз — оқ олтинимиз борлигини унутмаслигимиз керак. Энди оддий деҳқон ҳам пахтамиз ўзимизники экан, ҳеч қачон кам бўлмаймиз, қорнимиз тўқ, устимиз бут бўлади, дейишмоқда.

Бундай дейишга тўлиқ ишончимиз бор, албатта. Биргина хўжалигимизда бултур ҳар гектар майдондан режадаги 31,2 центнер ўрнига 34,7 центнердан хирмон кўтарилди. Давлат буюртмасига 950 тонна сифатли тола топширдик. Яна 600 тонна сифатли тола тайёр. Ҳали Шеробод пахта тозалаш заводида қайта ишланмаган 4700 тонна хом ашёмиз бор. Ҳисоб-китобларга кўра жами 3,1 минг тонна толани 600 миллион сўмга сотишимиз мумкин. Икки йил бўлди, қабул пунктини хўжалик ихтиёрига олдик. Бунинг иқтисодий самараси яхши бўлаяпти. Уруғлик чигит ўзимиз етиштирган сара ҳосилдан тайёрланади, пахта қайта ишланганидан сўнг ҳар хил чиқит ҳам хўжалик ихтиёрида қолади. 1991 йилда етиштирилган ҳосилдан келган даромад ҳисобидан шу йилнинг январигача одамларга иш ҳақи тўладик, турли хил қурилиш материаллари, заҳира қисмлар, ёқилғи сотиб олдик. Бултурги ҳосилдан келадиган даромад эса ҳозир вақтинча олиб турган давлат қарзимизни тўлашдан ташқари янаги йилнинг биринчи уч ойлигигача етиши мўлжалланмоқда. Ҳозир хўжаликдаги барча меҳнатчиларга йил якунига кўра қўшимча ҳақ тўладик. Ғўза парваришида ишлатиладиган техника учун зарур заҳира қисмлар харид қилганмиз, ёқилғи-мойлаш материаллари таъминоти тўлиқ ҳал бўлган.

Пахта ва бошқа тармоқлардан келаётган даромаднинг бир қисмидан Президентимизнинг одамларни ижтимоий муҳофаза қилиш тўғрисидаги фармонларини бажаришда оқилона фойдаланаяпмиз. Яқингача хўжалик аҳолиси ичимлик сувдан қийналар эди. Эндиликда барча қишлоқларимиз Хўжайипок сувидан баҳраманд бўлаяпти. Шифокорларнинг таъкидлашича, шу боис қишлоқларда ҳар хил юқумли касалликларга чалинаётган беморлар кескин камайди. Ҳозир қишлоқларни табиий газлаштириш ишлари жадал олиб борилаяпти. Бир тонна қувурнинг баҳоси фалон сўм экан, деб чўчимасдан, ишни давом эттираяпмиз. Ахир қувурнинг баҳоси қиммат бўлса, толани ҳам арзонга сотаётганимиз йўқ. Бир тоннасининг баҳоси 600 минг сўмдан ошиб кетади. Бундай хом ашёни заҳматкаш деҳқонлар етиштираётганини унутмаслигимиз лозим. Уларга турмуши учун зарур шароитни яратиб бермасак, толадан келадиган миллионларнинг нима кераги бор? Ҳозир 500 нуқтали телефон станцияси қурилиши жадал олиб борилаяпти. Монтаж ишлари учун эҳтимол 80—100 миллион сўм маблағ сарфланар. Ёш мутахассислар учун тўрт оилага мўлжалланаётган иккита уйни қуриб, тахт қилиб қўйдик.

Яқинда вилоят кенгаши сессиясида Президент И. А. Каримов маблағ тақчиллигини баҳона қилиб, мактаб, болалар боғчалари қурилиши тўхтатиб қўйилганини, ҳатто бор боғчалар ёпилаётганлигини жуда ўринли танқид қилди. Халқимизда чумчуқдан қўрққан тариқ экмайди, деган нақл бор. Дарвоқе, бугун ҳамма нарса қиммат, деб қурилишни тўхтатиб қўйсак, боғча ва мактабларга эътибор бермасак, маданий савиямиз кўтарилиш ўрнига пасаяди. Бунинг учун бизни келажак авлод асло кечирмайди. Ахир Ўзбекистон мустақил бўлганида маданий ишларимиз ҳам янада юксакликка кўтарилади, деб ҳаммамиз қувонганмиз. Маблағ ихтиёримизда бўлса, режага киритилди-киритилмади, деган машмашаларга барҳам берилган бўлса-ю, яна нимани кутишимиз керак. Ҳозир уч қишлоқда ҳар бири 340 ўқувчига мўлжалланган мактаб қурилмоқда. Уларнинг ҳар бирида 24 миллион сўмлик қурилиш ишлари бажарилади. Учта доимий боғчада 330 бола тарбияланмоқда. Уларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни хўжалик ўз зиммасига олган. Бунинг учун ойига 35—40 минг сўм сарфланаяпти. Келгуси йил яна битта болалар боғчаси қурилишини режалаштираяпмиз. Газлаштириш ишларини ҳам жорий йилда якунлаш чоралари кўрилмоқда.

Бу хайрли ишларнинг барчаси пахтадан келаётган даромад туфайли, албатта. Шунинг учун ҳам деҳқонларимиз жорий йилда оқ олтиндан мўл ҳосил етиштириш учун ҳозирдан астойдил меҳнат қилишаяпти. Бу йилги баҳор чигитни барвақт, тез ва соз экиш учун қулай келди. 2676 гектар майдонда «Андижон-60», «Юлдуз» навли ўрта толали пахта етиштирамиз. Режа 8350 тонна бўлса-да, камида тўққиз минг тонна пахта етиштиришни мақсад қилиб қўйдик. Тажрибали деҳқонлар жорий йилда пахта эрта пишиш эҳтимоли бор, дейишмоқда. Бу имкониятлар нималардан иборат? Биринчидан, ерга барака уруғи қадалганида тупроқдаги ҳарорат айни муддао бўлди. Натижада чигит жуда қисқа муддатда, бир текис униб чиқди. Ҳозир барча майдонларни ям-яшил мурғак ниҳоллар қоплади. Деҳқонларимиз чигит униб чиққан майдонларда ғўза парваришини уюшқоқлик билан давом эттиришаяпти. Ҳозир далада кўпчилик ягана билан машғул. Шу кунгача 38 та культиватор билан қарийб минг гектар майдондаги ниҳолларга дастлабки ишлов берилди. Механизаторлар бой тажрибаларига асосланиб, иш юритишаяпти. Культиваторнинг ишчи органларини тўғри жойлаштиришга алоҳида эътибор берилаяпти. Ортиқча намни йўқотиш учун жўяк ўртаси 40 сантиметргача юмшатилмоқда. Эргаш Дўсанов, Жўра Раҳматуллаев бошқарувчилик қилаётган бўлимларда дастлабки ишлов бериш тамомланди.

Деҳқонларимиз сувдан оқилона фойдаланишга пухта ҳозирлик кўришаяпти. Оби ҳаёт жорий йилда илгаригидан кам эканлиги барчага аён. Тоғларда қор оз. Шу боис барча бўлим ва бригадаларда жўякларнинг узунлигини 80—100 метрдан оширмасдан, суғориш соатини кескин қисқартиришга келишдик.

Амалга оширилажак ишлар маблағга боғлиқ бўлгач, яхши ишлаб, кўп маҳсулот етиштириш керак. Бозор иқтисодиёти шароитининг асосий талабларидан бири шу экинлигини аллақачон тушундик. Ҳозир хўжаликда ўртача ойлик маош 8—9 минг сўмдан тўғри келмоқда. Шунинг ўзиёқ ҳар биримизни фикр-мулоҳаза юритиб, меҳнат қилишга, иш юритишга ундайди.

Ш. БЕККЕЛДИЕВ,
Шеробод районидаги Н. Муродов номли давлат хўжалиги директори.

ОБ-ҲАВО

Ҳафтанинг аксарият қисмида Ўзбекистонда қуруқ, иссиқ ҳаво сақланиб туради. Жумҳуриятимизнинг баъзи районларида кечқурун ва тунги соатларда қисқа муддатли ёғингарчилик бўлиши, момақалдироқ гулдираши мумкин. Ҳарорат кечаси 11—16, кундузи 25—30 даражагача кўтарилади.

Ҳафта охирида ҳаво ўзгариб Ўзбекистоннинг катта қисмида ёғингарчилик бўлади. Айрим жойларда ғарбдан эсаётган шамол тезлиги секундига 17—20 метрга етади. Ҳарорат 5—10 даражага пасаяди.

И. БРЕНЕР,
об-ҳавошунос.

САФАРБАРЛИК

Пешку райони пахтакорлари бу йил баҳорги юмушларни режа асосида олиб бораётган эдилар. «Маданият» жамоа хўжалигида чигит экиш ниҳоясига етган, «Бухоро», Йўлдош Эргашев номли, «Боғимусо», Навоий номли, «Янгиобод» жамоа хўжаликларида эса охирги гектарларда уруғ ташланаётган эди. Асосий куч районда экиш мавсумини поёнига етказишга қаратилганди. Вақт тиғиз. Бундай пайтда ҳар дақиқадан унумли фойдаланиш тақозо этилади.

Лекин 15 апрелда об-ҳаво бирдан ўзгарди. Кучли шамол бўлиб, дўл ёғиб, сел келди. Табиий офат бир пасда барча экинзорлар, жамоат жойлари, чорва бинолари, боғ-чорбоғларга катта зарар етказди. Район ҳокимлиги ходимлари зудлик билан офат бўлган жойларда бўлиб, аҳволни ўрганиб чиқишди. Мутахассислардан иборат комиссия тузилди. Ҳақиқий аҳвол аниқланди. Район қишлоқ хўжалигида сафарбарлик эълон қилинди. Барча хўжаликлар, ташкилот ва корхоналардаги ҳамма воситалар бир жойга тўпланди.

Айниқса, табиий офатдан катта зарар кўрган «Бухоро», Навоий номли, Йўлдош Эргашев номли, «Туркистон», Шариф Эргашев номли, «Янгиобод», «Дўстлик» жамоа хўжаликларига техника, ёнилғи-мойлаш, уруғлик ва бошқа нарсалардан ёрдам беришди. Ҳозир шошилинч белгиланган чора-тадбирлар ўз самарасини бермоқда. Баъзи майдонларда чигит қайта экилди. Қатқалоққа қарши кураш авж олдирилди.

Шу кунларда «Маданият» жамоа хўжалигида механизаторлар Мирфайз Собиров, Абдураҳмон Ниёзов, «Дўстлик» жамоа хўжалигида Жўрақул Саидов, «Пахтаобод»да Намоз Жалилов, Расул Тошев, Навоий номли жамоа хўжалигида Муҳаммад Маҳмудов, Рустам Мавлонов, «Бухоро»да Исомиддин Юсупов, Аслиддин Жумаевлар қатқалоққа қарши курашда ҳақиқий фидойлик намунасини кўрсатяптилар.

Район далаларида қийинчиликлар фидокорона меҳнат, тадбиркорлик билан бартараф этилмоқда, ёш ниҳолларнинг баравж ўсишига имконият яратилмоқда.

Табиат ҳар доимгидек деҳқонни қайта-қайта синовдан ўтказмоқда. Мўл ҳосилга эса зўр меҳнат билан замин яратилмоқда. Далалардаги сафарбарлик мустақиллигимизнинг иккинчи йили хирмони ҳам юксак бўлишидан далолат бериб турибди.

Биз «Пахтаобод» жамоа хўжалигининг 1-бригада далаларида раис Юсуф Қозоқов, бош муҳандис Давлат Ҳотамовларни оилавий пудрат бошлиғи, моҳир деҳқон Юсуф Шоназаров билан суҳбат чоғида учратдик. 5 гектарлик майдонда ғўза ниҳоллари бир текис униб чиққан. Юсуф ака оила аъзолари — умр йўлдоши Вазорат, ўғли Илёс, қизи Нозима билан ёш ниҳоллар остини кетмон билан юмшатаяпти. Тракторчи Намоз Жалилов эса агрегатини моҳирлик билан бошқариб, қатор ораларини культивация қилаяпти.

Жамоа хўжалигининг Йўлдош Шожонов, Умур Маъмуров, Ҳамро Жўраев, Парда Ҳазратов, Раҳим Жумаев бошлиқ бригадалари далаларида ҳам сафарбарлик ўз натижасини бераяпти. Ҳожи Жумаев, Расул Тошев, Яраш Ҳожиев каби илғор механизаторлар биринчи культивацияни сифатли ўтказмоқдалар.

С. ҚОДИРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ТАЛАБАЛАРИНИНГ БИРИНЧИ ФЕСТИВАЛИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Азиз ёш ватандошлар, юртдошлар!

Истиқлолимиз қалдирғочлари, маънавиятимиз қўрғонлари, қадри баланд ўғил-қизларим!

Сизларни баҳор либосидан кўркам гўзал Фарғонамизда очилаётган ёшлик байрами — Ўзбекистон талабаларининг биринчи фестивали билан самимий қутлайман!

Мустақил тараққиётга ва ёрқин келажакка интилаётган мамлакатимиз тарихий янгиланиш даврини бошдан кечирмоқда. Келажаги буюк давлатнинг ёш авлоддан умидлари катта. Халқимизнинг юксак маданияти, унинг миллий қадриятлари қайта тикланаётган кезларда талаба ёшларнинг зиммасига юксак масъулиятли вазифалар тушади. Зеро, Ватанимиз сизлардан улуғ аждодларимизнинг улкан илмий меросини изчил ўрганишни, тараққиёт омилларини барқарорлаштиришда фидойи бўлишни ва ўзбек халқининг обрўйини оламга ёйишни кутади.

Бугунги кунда сиз, оловқалб ёшлар, барча халқлар ва давлатлар томонидан яратилган маърифатда — фан ва техникада, маданият ва санъатда неки янги ва илғор жиҳатлар бўлса, шунга дадил интилмоғингиз ва ўзлаштирмоғингиз лозимдир.

Анжуманингиз ўз Ватани билан фахрланиш туйғусини яна ҳам теран англашингизда муҳим босқич бўлиб қолади, деб умид қиламан.

Азиз ёшлар!

Ўқиш-ишларингизда, келажак сари парвозингизда омад сизга ҳамиша ёр бўлсин, соғ-саломат бўлинглар!

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 3 май.

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ ЎН ИККИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси 1993 йил 6 май соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари эртага, 5 май куни эрта билан 9 дан то кеч 18 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши мажлислар залининг фойесида рўйхатга олинади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ГУРУҲЛАРИ ВАКИЛЛАРИ КЕНГАШИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Қорақалпоғистон Республикаси, вилоят ва Тошкент шаҳридан бўлмиш халқ депутатлари гуруҳлари вакилларининг кенгаши эртага, 5 май куни соат 17.30 да Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг кичик мажлислар залида бўлади.

ХИЗМАТ ТАЛАБГА ЖАВОБ БЕРСИН

Ўзбекистон маиший хизмат кўрсатиш уюшмаси корхона ва ташкилотларида халқ хўжалиги истеъмоли молларини ишлаб чиқаришга ҳамда тармоқларнинг самарадорлигини оширишга катта эътибор берилмоқда. Бу ҳатти-ҳаракатлар маиший хизмат кўрсатишни бирмунча яхшиланишига сабаб бўлди. Буни рақамларда кўрсак, кейинги бир йилда 206,3 миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилди. Зарар кўрувчи корхоналар 47 фоизга камайди. Янги техника, эҳтиёт қисмлар, янги технологияни ишга солиш йўлга қўйилди. Наманган, Самарқанд, Тошкент, Фарғонада олтита механизациялашган қўшма корхоналар ташкил этилди. Оёқ кийимларини тезлик билан таъмирлаш, табиий ва сунъий пальтоларни, плашлик матолар, турли кийимларни кимёвий тозалаш, бичиш-тикиш технологияси яратилди. Қарши шаҳрида ўз-ўзига хизмат кўрсатиш, Янгийўлда бичиш-тикиш, Наманганда эса «Шерзод» кичик корхоналари юмшоқ мебель, турли маркадаги автомашиналар учун ойна ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Андижоннинг «Нур» ишлаб чиқариш ташкилотидаги ишбилармонлар чиқиндилардан фойдаланишяпти.

Шунингдек, қурилиш материаллари билан хизмат кўрсатиш тармоғи ривожланди. Самарқанд вилоятидаги маиший хизмат кўрсатиш уйи, Тошкент шаҳридаги хонадонларда хизмат кўрсатиш фабрикаси, Ғузор ва Қаршидаги корхоналарда пишиқ ғишт ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Кейинги пайтда чет эл билан алоқалар тобора кенгаймоқда. Тошкентда учта қўшма корхона тилла тақинчоқлар тайёрламоқда. «Бурсел» номли Туркия фирмаси билан ҳамкорликдаги қўшма корхонада эркаклар ички кийимларини ва кўйлагини тикиш йўлга қўйилди.

Маиший хизмат кўрсатиш уюшмаси Ўзбек савдо уйи билан ҳамкорликда ҳиссадорлик жамоасини тузиб, Швейцариянинг «ОСТ-ВЕСТ» корпорацияси билан савдо-сотиқ дўкони очди. Америка, Италия, Хитой, Покистон, Туркия ва Афғонистон давлатлари билан тикувчилик машиналари учун эҳтиёт қисмлар, электр асбоблар техникаси, атирупа буюмлари, мебель, оёқ кийимлар учун пардозлаш мойларини етказиб бериш ҳақидаги келишувга имзо чекилди. Айни дамда турли шахсий корхоналарга ёрдам бериш кучайди. Ўзбекистон Вазирлар маҳкамасининг қарорига асосан 11 мингга яқин маиший хизмат шохобчалари хусусийлаштирилди. Ўзбекистон маиший хизмат кўрсатиш уюшмасида алоҳида бўлим ташкил қилиниб, давлат корхоналарини шахсий ёки жамоат мулкига ўтказиш билан шуғулланмоқда.

Ўзбекистон маиший хизмат кўрсатиш уюшмасининг раиси Э. Т. Собиров билан суҳбатлашсангиз, тармоқда ютуқлар қўлга киритилаётган бўлса-да, у ҳамма талабларга ҳали тўла жавоб бермаяпти, — деб таъкидлайди. Ҳақиқатан ҳам кўпгина муаммолар бор. Буюртмалар ўз вақтида эгаларига топширилмаслиги, харидорлар вақтларини беҳуда йўқотишлари ва хизматдан қониқиш бўлмаслиги шулар жумласидандир.

Кичик корхоналар ишлаб чиқарган маҳсулотлар уларнинг қошида очилган тармоқлар орқали сотилмоқда. Бу эса имкониятларни кенгайтирди. Улар учун чет эл сармояларининг ҳисоб рақамларини очиш ҳам енгиллашди. Ҳозирги пайтда кексаларга, кўп болали оилаларга, қаровчисиз оилаларга хизмат қилишни холис йўлга қўймоқ зарур. Эркаклар ва аёллар учун спорт пойафзалларини ишлаб чиқариш бўлимларини ташкил этиш ҳам муҳимдир.

Бу ишларнинг ҳаммаси мақсадга эришиш, маблағни иқтисод қилиш ва бозорни мол билан тўлдириш имконини беради. Қолаверса, аҳолига маиший хизматни янада яхшилаш, унинг турларини кўпайтира бориш асосий вазифадир.

А. МИНГУЛОВ,
И. КОГАН.

ЎЗИНГДАН ЧИҚҚАНИГА НЕ ЕТСИН

«ЎЗҚИШЛОҚХЎЖТАЪМИНОТТАЪМИРЛАШ» ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИДА

Республикамиз мустақилликни қўлга киритди. Аммо ҳали иқтисодиётимизнинг айрим тармоқлари собиқ иттифоқдан ажралиб чиққан давлатлар, чет мамлакатлар маҳсулотларига боғлиқ бўлиб турибди. Шу сабабли ҳам иқтисодий мустақилликни мустаҳкамлаш учун зарур бўлган маҳсулотларнинг асосий қисмини ўзимизда ишлаб чиқариш, улар билан нафақат республика эҳтиёжини таъминлаш, балки хорижга ҳам сотиш ҳозирги бош вазифалардан биридир.

Маълумки, ҳозирги қишлоқ хўжалигини техникасиз тасаввур қилиш қийин. Лекин яқин-яқинларгача республикамизга зарур техника воситаларининг қарийб 90 фоизи четдан келтириларди. Ўзбекистон Республикаси деҳқончилик саноати мажмуисини техникавий таъминлаш ва техник тузатиш давлат кооператив қўмитаси тузилгунга қадар унинг ўтмишдоши асосан таъминот билан, яъни четдан маҳсулот келтириб тарқатиш билан шуғулланган.

Миллий саноатни ривожлантириш, зарур моллар, техника воситаларини республикамизда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш борасида давлат қўмитаси раҳбарияти ҳам қатор ишларни амалга оширмоқда.

Куни кеча қўмитада ўтказилган кенгашда унинг раиси Расулмат Ҳусанов бу борада олиб борилаётган ютуқ ва камчиликлар ҳақида батафсил тўхталди. Ҳозир қўмита тегишли корхона ва ташкилотларда илгари четдан келтирилган 50 хил номдаги саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Автобуслар, ёнилғи ташийдиганн машиналар, кўчма устахоналар, металл кесадиган, ёғочга ишлов берадиган, вибрацион, шпагат ишлаб чиқарадиган станоклар, чорвачилик фермалари учун сув берадиган ускуналар ва бошқа кўплаб жиҳозлар шулар жумласига киради.

Фақат ўтган йилда 680 миллион сўмлик машина ва механизмлар ишлаб чиқарилди. Республикамизда станоксозлик базасини мустаҳкамлаш чоралари кўриляпти. Узсельхозснабрémонт тажриба заводи агросаноат мажмуи учун технология ускуналари тайёрлаб берадиган ягона корхонага айланиб бормоқда.

Маълумки, ҳозир четдан келтирилган техника воситаларининг анчагина тури эҳтиёт қисм етишмаслиги туфайли ишлатилмаяпти. Шуни назарда тутиб, қўмита раҳбарияти қишлоқ хўжалиги машиналари, агрегатлар ва улар учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш комплекс дастурини яратди. Унга мувофиқ фақат бу йил 23 номдаги машина ва ускуналарни ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Ҳозир Ўзқишлоқхўжтаъминоттаъмирлаш қўмитасига қарашли корхоналарда қарийб 1500 номдаги эҳтиёт қисмлар ва деталлар тайёрланяпти. Уларнинг тури бу йил яна 400 тага кўпаяди. Буларнинг ичида чет элда ишлаб чиқарилган озуқа ўрадиган комбайнлар, соғиш агрегатлари, суғориш ускуналари, озуқа тарқатувчи механизмлаr учун эҳтиёт қисмлар бўлади. Қатор заводлар таъмирлаш ишларини олиб бориш билан бир қаторда янги трактор двигателларини йиғишга киришдилар.

Республикамиз Президенти ва ҳукуматининг ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш борасидаги изчил, самарали фаолияти бизга чет элдаги шериклар билан ҳамкорликни кенгайтириш имконини бермоқда. Айни пайтда тармоқда Туркия, Англия, Америка Қўшма Штатлари, Россия билан биргаликда ташкил этилган қўшма корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Уларда аккумулятор батареялари, трактор ва автомобиль радиаторлари, буғ ва сув иситувчи қозонлар, тикув машиналари ишлаб чиқарилмоқда. Кўп миқдорда халқ истеъмоли моллари тайёрланмоқда.

Президентимиз Ислом Каримовнинг деҳқон (фермер) хўжаликларини ривожлантириш ва шахсий томорқаларни кенгайтиришга оид фармонларининг бажарилишига ҳисса қўшишга аҳд қилган қўмита корхоналарида тупроқни юмшатувчи агрегатлар, қудуқлардан сув тортадиган насослар, озуқа майдалагичлар, сомон кесгичлар, маккажўхори донини ажратувчи, консерва банкаларини беркитувчи машиналар, тележкалар, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ташиш ва сақлаш учун контейнерлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Кўриниб турибдики, қишлоқ хўжалиги самарадорлигини ошириш, унинг моддий-техника таъминотини мустаҳкамлаш учун катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилмоқда. Лекин булар ҳали етарли эмас. Шунинг учун ҳам деҳқонлар унумли, қулай машина ва механизмлар камлигидан, уларга эҳтиёт қисмлар етишмаслигидан қийналишяпти.

Булар кўплаб бўлинмалар, корхона ташкилотларда йўл қўйилаётган камчиликлар туфайли юз бермоқда. Кенгашда таъкидлаб ўтилганидек, бу ишда оддий ишчиларда айб йўқ. Улар қўлларидан келганча меҳнат қилишмоқда. Лекин меҳнаткашларнинг унумли ишлашларини таъминлашга эътибор суст.

Қатор корхоналар, заводлар, район бўлинмаларида ишловчилар маошларини ошириш бўйича Президентимиз кўрсатмалари бажарилмаяпти. Қарорда таъкидланганидек, ойлик маошлар аввало маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш ҳисобига оширилиши лозим. Амалда эса, айрим ерларда ишлаб чиқариш тобора орқага кетмоқда.

Ҳозир дон ишлаб чиқаришни кўпайтириш жуда муҳим масалалардан биридир. Бу йилги об-ҳаво ғаллачилик учун қулай келди. Суғориладиган майдонларда ҳам, лалми ерларда ҳам мўл ҳосил етилиши кутилмоқда. Ана шу ҳосилни ўз вақтида, нобудгарчиликсиз йиғиб-териб олиш керак. Бу борада мавжуд техникаларнинг тўла, унумли, бенуқсон ишлаши катта аҳамиятга эга.

Аммо йиғим-теримга тайёргарлик мутлақо талабга жавоб бермайди. Қўмитанинг машина таъминоти, эҳтиёт қисмлар таъминоти ва резина-техника бошқармалари шунингдек, Қашқадарё, Сирдарё, Самарқанд вилоятлари, қатор тумanлардаги мутасадди ўртоқлар Ғаллаоролда бўлиб ўтган семинардан сўнг ҳам ишда жиддий ўзгариш қилишмаяпти.

Янги комбайнлар, уларга эҳтиёт қисмларни келтириш ва сотиш ниҳоятда ёмон ташкил этилган. Иқтисодий хизмат ходимлари эса, маблағ ўтказиш масаласини ойлаб ҳал қилишмаяпти. Банклардан олинаётган кредитларнинг самараси паст.

Жиззах ва Сурхондарёда бўлиб ўтган йиғилишларда Президентимиз ўзимиз учун ниҳоятда зарур бўлган молларнинг ҳамон қонунсиз равишда республикадан ташқарига олиб чиқиб кетилаётганлигини алоҳида таъкидлади. Бу борада Ўзқишлоқхўжтаъминоттузатиш давлат қўмитаси тизимида ҳам нуқсонлар талайгина. Бундай ҳол Тошкент вилоятида икки маротаба қайд этилди. Бир гал вилоят автотранспорт корхонаси ҳайдовчиси 10 тонна бензинни ташқарига олиб чиқиб кетмоқчи бўлган. Иккинчисида эса қўмитанинг Ўрта Чирчиқ тумани бўлинмаси ўзимизда танқис бўлган эҳтиёт қисмларни Қозоғистонга лицензиясиз жўнатган. Яқингинада Навоий туман бўлинмаси эса Тожикистонга ҳам эҳтиёт қисмларни лицензиясиз юборди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Навоий вилоятида қўмита коллегияси қарорлари, буйруқларини бажаришга панжа орасидан қараляпти. Ҳозир порахўрлиги учун Навоий базаси директори Яҳё Каипов устидан тергов ишлари олиб борилияпти. У Навоий вилояти тугатилгунга қадар шу базада ишлаган ва катта камчиликларга йўл қўйганди. Қўмитанинг вилоят бўлими раҳбари Наим Ражабов эса буни била туриб Я. Каиповни яна базага директор этиб тайинлаган.

«Жаҳон» концернида иш ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Унинг раҳбарияти давлат манфаатлари ўрнига ўз ҳузур-ҳаловати тўғрисида кўпроқ қайгуришган. Шунинг учун ҳам корхоналар бирин-сирин концерндан чиқа бошладилар. Текшириб кўрилганда концерннинг ўзи қонунсиз ташкил этилганлиги маълум бўлди. 20 дан ортиқ ташкилот асосий фондларни атайлаб камайтириб баҳолаган. Қўмитанинг Андижон вилояти бўлимида ҳам кадрларнни танлаш ва жой-жойига қўйишда жиддий нуқсонлар бор.

Халқ депутатлари Сурхондарё вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида вилоят соғлиқни сақлаш тизимида автомашиналар етишмай турганига қарамай турли шахсларга арзон гаровга сотиб юборилганлигини танқид қилинди. Бундай нуқсонлар Ўзқишлоқхўжтаъминоттаъмирлаш тизимида, айниқса, унинг Сирдарё вилоят бўлимида ҳам мавжуд. Унинг собиқ бошлиғи Хобта кўплаб машиналарни, шу жумладан янги КамАЗ машиналарини четга сотиб юборган. У шу йўл билан катта миқдорда пул ишлаб, Ўзбекистондан чиқиб кетди. Аммо унга кўмаклашган кишиларнинг кўпчилиги ҳамон масъул лавозимларни эгаллаб турибди.

Иброҳим Ибодуллаев эса уларга ёғлиқ жойларни бериб қўйибди. Умуман Сирдарёда иш ўз ҳолига ташлаб қўйилган. И. Ибодуллаев ваъда беради-ю бажармайди.

Кенгаш сўнгида мазкур тизимга кирувчи бўлинмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари, вакиллари сўзга чиқиб, қишлоқ хўжалигига етарли миқдорда техника етказиб бериш, мавжудларининг унумли ишлашини таъминлаш борасида қилинаётган ишлар, йўл қўйилаётган қамчиликларни рўй-рост айтиб ўтдилар. Аҳволни ўнглаш учун аниқ таклифлар киритдилар. Кенгашда қўмита ишини янада яхшилаш чора-тадбирлари муҳокама қилиниб, қарор қабул қилинди.

Каримжон РИХСИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Бозор шароитида ижтимоий муҳофаза

КЎП БИЛАН КЕНГАШИБ

Алишер Навоий номли колхозимиз Нарпай туманидаги кенжа хўжаликлардан ҳисобланади Бу ерда қисқа муддат ичида эл маъмурчилиги, дастурхон тўкинчилиги йўлида кўп ишлар амалга оширилмоқда. Бироқ бу оз. Негаки муаммо, ечимини кутаётган масалалар жуда кўп. Вақт зиқ. Аҳолини тоза ичимлик сув, газ билан таъминлаш зарур. Мавжуд мактаб бинолари яроқсиз ҳолга келган, бунинг чорасини топиш лозим. Йўллар қишда лой, ёзда чанг. Барча-барчасига улгуриш керак. Ҳамма ишни ўз вақтида уддалаш учун режа тузиб олиш лозим.

Шунинг учун ҳам жамоа хўжалик бошқарувининг йиғилишида бир қатор тадбирлар тузиб чиққандик. Президентимиз Ислом Каримовнинг ҳамда ҳукуматимизнинг халқ фаровонлигини ўйлаб чиқараётган фармон ва қарорларини амалга ошира бориб 230 гектардан зиёд ерни аҳолига қўшимча томорқа сифатида бўлиб бердик. 1992 йили шу ерга хўжалик ҳисобидан дон сепилди ва етиштирилган ҳосил колхозчиларга тарқатиб берилди. Шунингдек хўжалигимиз режасини бажариш учун 130 гектар ерда буғдой етиштирдик. Натижада одамлар энг муҳим озиқ-овқат хом-ашёсига муҳтожлик сезишмади. Айниқса кечаю кундуз ишлаётган иккита тегирмон бу борадаги тадбирларни янада жадаллатди. Халқ истеъмоли молларини кўпайтириш, етиштирилаётган жун, пахта толасидан унумли фойдаланиш мақсадида 3 та гилам тўқиш тармоғи фаолият бошлади. Шунингдек, пиллакорлар етиштираётган «кумуш тола»нинг Президент фармонига мувофиқ режанинг 25 фоизи ва ундан ортиқчаси хўжалик ихтиёрида қолгани айни муддао бўлди. Биз ана шу хом ашёни ҳам шунчаки сотавермасдан, балки пиллага дастлабки ишлов бериш ҳамда атлас тўқиш тармоқлари очишни мўлжаллаяпмиз. Мойжувозда иш олиб бораётган тажрибали мутахассислар, ёғнинг сифатли чиқишини кузатишади ҳамда жувозхонанинг мунтазам ишлашини ташкил этади. Чунки қишлоқларда электр доимо ҳам бўлавермайди. Шунинг учун жувозхоналар икки хил йўл билан ёғ ишлаб чиқади. Электр ёрдамида ва от билан ҳайдаш усулида.

Қурилиш материалларини кесиш, тайёрлаш, оҳак пишириш тармоқлари ҳам аҳолига хизмат қиляпти. Бу тармоқларга ишсиз юрган ёшлар жалб этилиб, кўп болалик оилалардаги камчиликларга ёрдам бериш, уларнинг оғирини енгил қилишга йўл очилди. Эндиликда йилига 5 минг тонна пахтани қайта ишлайдиган корхона, 2 та иссиқхона хўжалигини қуриш ҳам лойиҳалаштирилди.

Айни пайтда қийин шароитга қарамасдан мустақил Ўзбекистон табиий бойликларига ўзи эгалик қилмоқда. Йиллар давомида ғўзапояда исиниб, тандир қизитиб ҳаёт кечирилган қишлоқларга газ ўтказилмоқда. 1992 йили 250 оила табиий газ билан таъминланди ёки 6 километрлик газ қувурлари ётқизилди. Бу йил яна 500 дан ортиқ хўжалик «зангори олов» тафтидан баҳраманд бўлади ёки 10,5 километрга қувурлар узайтирилади. Тоза ичимлик сув ҳам энг қийин масалалардан бири. Янтоқ, Қора каби қишлоқларда яшовчилар сувни 5—6 километрдан ташиб кетишарди. Ана шу қийинчиликка чек қўйиш мақсадида янги сув тармоғи барпо этилди. Сув қувурлари 9 километрга ётқизилди. Бу йил яна 17 километрга узайтирилади.

Қишлоқ қурилиши ҳам «оғриқ» жойлардан бири. Ҳали ғишт топсанг цемент йўқ. тахта топсанг мих йўқ. Аммо хўжаликдаги қурилиш ишлари бир зум ҳам тўхтагани йўқ. Автомобилларни ва тракторларни сақлаш, ўз вақтида таъмирлаш, кўздан кечириш учун етарли шароит яратилди. Техника воситалари сақланадиган янги бино бунёд этилди. Хўжалик маъмурияти ходимлари учун қурилган бино қатнаб даволаниш масканига айлантирилди ва газ ўтказилди. Шу туфайли қанчадан-қанча беморлар, аёллар, кексаларнинг йўли яқин бўлди. Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик, дейди доно халқимиз. Колхозчиларнинг маданий дам олишларига ҳам эътибор берилмяпти. Эски дала шийпонлари қайта таъмирланди. 3 та янги дала шийпони қуриб битказилди.

Бундан ташқари жамоа хўжалигида яшовчиларнинг болаларига ғамхўрлик кўрсатилмаса, эскириб қолган болалар боғчалари, мактаблар таъмирланмаса, янги жиҳозлар ўрнатилиб, кенгайтирилмаса, янги мактаблар барпо қилинмаса, барча тоат-ибодат беҳуда. Хўжаликда мавжуд 6 та боғчада 450 нафар кичкинтой тарбияланади. Лекин бу кам. Чунки аҳолининг сони ўсмоқда, талаб кучаймоқда. Шуни ҳисобга олиб яна иккита 50 ўринли болалар боғчаси қурилмоқда. Кичкинтойларнинг ака-опалари ҳам 1993 йил 1 сентябрда — Мустақиллик байрамида 844 ўринли янги мактаб биносини совға сифатида қабул қилиб олишади.

Илгари ёзда чанг, қишда лой бўлган кўчаларни ободонлаштириш борасида ҳам қатор ишлар рўёбга чиқарилмоқда. 8 километр йўл асфальт қилинди. Бу йил равон йўллар яна 17 километрга узаяди.

Кейинги пайтларда миллатимизнинг қадриятлари тикланиб, қадимий анъаналар қад ростламоқда. Қишлоқ оқсоқолларининг истаклари ҳисобга олиниб, масжид ва чойхоналар барпо этилмоқда. Бу эса ўз навбатида маҳалла-куй, жамоат маслаҳатлашувининг, бирдамликнинг юзага келишида муҳим омил бўляпти.

Хўжаликда 17 та бригада бор. Ёқилғи ҳамда техникадан унумли фойдаланиш мақсадида ҳар бир бригадага биттадан трактор бириктирилди. Ўғит масаласини ҳам табиий йўл билан ҳал қилдик. 25 минг тонна маҳаллий ўғит жамғарилди. Ахир халқимиз «Тежоғлининг иши — бежоғли» дея бежиз айтмайди. Иқтисодий бақувват бўлиш учун аввало беҳуда сарф-харажатларга чек қўйиш керак. Ана шу бефойда сарфу харажат ўрнига бирор кўнгли яримнинг кунига ярасак яхши эмасми?

Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон— келажаги буюк давлат» номли рисоласида айни одамларни ижтимоий ҳимоялаш борасида кўп йўл-йўриқлар кўрсатилган ва мустақил Ўзбекистоннинг тараққиёт йўлини белгиловчи бешта муҳим қоиданинг бири сифатида айтиб ўтилган. Хўжаликда Президент Ислом Каримовнинг Жиззах вилояти кенгаши сессиясида сўзлаган нутқида баён этилган ҳар бир сатр муҳокама қилинди ва вазифалар белгилаб олинди.

Хўжаликдаги мавжуд 13 та қишлоқда гоҳ маърака, гоҳ тўй. Одамларнинг кайфияти ана шу жойда намоён бўлади. Шунинг учун доимо ҳар бир халқ йиғинида, яъни тўй-маросимларда иштирок этиб, уларнинг ҳол-аҳволидан хабардор бўлиб турамиз. 12 нафар ёлғиз нафақахўр ва 28 та кам таъминланган оилалар рўйхатга олинган. Уларни доимо назоратда тутамиз. Мол-ҳоли, озиқ-овқати, моддий қийинчилигидан хабар олиниб, ёрдам бериб турилади. Уларнинг ҳаммаси Президент Ислом Каримов ва ҳукуматимиз олиб бораётган ички ҳамда ташқи сиёсатдан беҳад миннатдор. Айниқса, қон-қардош Туркия давлати ва бошқа мамлакатлар билан тобора дўстлашиб, Ўзбекистон жаҳонга юз очаётганидан хурсанд. Жамоа хўжалигимиз фақатгина режа ва топшириқларни уддалабгина қолмасдан, халқимизнинг турмуш шароитларини янада яхшилашда сабот билан меҳнат қилаверади. Хўжалигимизда 2250 нафар колхозчи ишлайди. Ашурали Саъдинов, Шукур Муҳаммадиев, Қурбон Шерназаров, Тўрабек ва Гулхумор Қиличевлар, ака-укалар Фарҳод, Бинақуя, Бобожон, Қалқонбек Зиётовлар, Фаридахон ва Боймурод Эшқувватовлар, Шерали ва Икром Омоновларнинг номларини доимо фахр билан тилга оламиз. Бир оила аъзоларидек яшаётган хўжалигимиз меҳнат аҳли республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлашга доимо камарбастадир.

Ойдин ШЕРНАЗАРОВА,
Нарпай туманидаги Алишер Навоий номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси.

Қоракўлимиз—бебаҳо бойлигимиз

«ПАЧКАМАР»ДА БИР КУН

Ғузор районидаги «Пачкамар» совхози республикамизга таниқли қоракўлчилик хўжаликларидан. Яқинда шу хўжаликда бўлдик. Қоракўлчиликдаги ютуқлар ва келгуси режалар хусусида катта жамоа раҳбари, билимдон мутахассис Ўткир ЖУМАЕВ шундай ҳикоя қилади:

— Ўзбек коракўлининг тарихи узоқ асрларга бориб тақалади. Юз йиллар буруноқ қоракўлимиз довруғи узоқ-узоқларга кетганди. Атайлаб шуни деб олис ўлкалардан савдогарлар келишарди. Бу биз ва келажак авлод учун ибрат мактаби бўлиб қолди.

Инсон одатда болалигидаёқ бирон касбни танлайди. Сўнг ниятига етиш учун ўзини тайёрлаб боради. Эсимни танибманки, менда чорвадорликка қизиқиш пайдо бўлган. Йиллар ўтгани сайин қизиқиш мақсадга айланди. Салкам йигирма йилдирки, яйлов кезаман. Ҳаётим мазмунини шундан топаман. Ахир эл-юртга нафинг тегаётганини ҳис этиб меҳнат қилишдан ортиқ бахт борми, дунёда?

Совхозимиз ерлари асосан лалми. Сув чиқмайди. Қўйчилик ва ғаллачиликка ихтисослашган. Қишловни беталафот ўтказдик. Қўйлар баҳорга семиз ва соғлом ҳолда чиқишди. Турли касалликларга йўл қўйилмади. Бу қўзилатиш мавсумини муваффақиятли ўтказишимизга замин яратди. 18.640 бош совлиқнинг ҳар юзидан 104 тадан қўзи олинди. Унинг саксон фоизга яқини ўстиришга қолдирилди. Соат Шералиев, Парда Тўраев, Назар Раҳимов, Номоз Раҳматов, Амир Муродов, Эркин Ниёзмуродов, Холмурод Чаршанбиев, Саъдулла Шойқулов, Эркин ва Абдураззоқ Хўжамбердиевлар бош бўлган отарларда мавсум ҳар юз бош совлиқдан 108—110 тадан қўзи олиш билан якунланди. Саксон фоиз наслни ўстиришга қолдиришди. Чорвадорлар меҳнатларига яраша мукофотланди.

Ижара аниқ ҳисоб-китоб, мулоҳаза билан иш юритишни ёқтиради. Тадбиркор учун яхши усул. Хўжалигимиз шу усулга ўтиб ютди. Ортиқча харажатлар кескин камайди. Энди чўпон яхши билади: қанча тежамкор бўлса, ўзига фойда. Сувдан тортиб, ем-хашаккача меъёрида ишлатади. Исрофгарчиликка, чиқимга йўл қўйса, чўнтагига зарар эканини билади. Бир ойда отарига нима керак, олдиндан буюртма беради. Транспортдан худа-беҳуда фойдаланмайди. Ахир совхоз марказидан эллик километр у ёққа бориб, қайтишга қанча бензин, вақт кетади?

Президентимиз фармонларини бажара бориб аҳолини ижтимоий ҳимоялаш юзасидан қатор тадбирларни амалга оширдик. Чўпон уйлари бепул расмийлаштирилди. Меҳнат таътили 36 иш кунига узайтирилди. 1.700 тонна дон арзон нархда сотилди. Хўжаликда яшовчиларга 12 сотихдан 40 сотихгача томорқа ажратилди. Одамлар унга асосан ғалла экишди. Уларга ёрдам тариқасида 130 гектар ер (лалми)га дон экиб бердик. Ривожи яхши. Худо хоҳласа юртда маъмурчилик, мўл-кўлчилик бўладиган кунлар яқин.

Бир хўжаликка жуда кўп нарса керак. Одамлар турмуш даражасини оширишни ўйлаш раҳбарнинг биринчи галдаги вазифаларидан. Бу зиммамизга катта масъулият юклайди. Шу кунгача учта мактаб қуриб битказилди. Йигирма икки километрга водопровод қувурлари ётқизилди. Катта қишлоқларнинг йўллари асфальтланди. Чойхона ишга туширилди. Клуб яқин кунларда фойдаланишга топширилади. Битта эски мактаб қолди, уни ҳам янгидан қурамиз. Сув қувурлари яна саккиз километрга узайтирилади. Янаги йилнинг охирларигача совхоз аҳли тоза ичимлик суви билан тўла таъминланади.

Суҳбатимиз аввалида айтганимдек, хўжалигимиз ҳудудининг аксарият қисми лалми. Бултур 7 минг гектардан зиёд майдонга ғалла экиб гектаридан 14 центнердан ҳосил йиғиштирдик. Бу лалми ерларда яхши кўрсаткич ҳисобланади. Эндиликда суғориладиган майдонларни кенгайтириш ҳаракатидамиз. Биласиз, ҳозир пахтасиз четга чиқиш қийин. Чет билан иқтисодий алоқаларни қанча мустаҳкамласак, ўзимизга шунча яхши. Олаётган даромадимиз кўпаяди, меҳнатга қизиқиш ортади. Бир қисмини сабзавотга ажратамиз. Картошка, карам, пиёз, сабзи инсонга қишин-ёзин керак. Ҳар холда ўзингда чиқиб турганига нима етсин.

Иш билганга минг танга, дейишади. Жиҳозлар келтириб, бўш ётган биноларда цехлар очаяпмиз. Ҳозир тикувчилик, гилам тўқиш, қоракўл теридан телпак ва пальто тикиш цехлари ишлаб турибди. Хом ашё ўзимиздан чиқади. Энди бошқа цехларни ишга туширишни мўлжаллаяпмиз. Унинг муҳим жиҳатларидан яна бири — ишсизлик муаммоси ҳал этилади.

Мустақиллик ўз меваларини бераяпти. Машаққатлар аста-секин енгилаяпти. Худога шукр, ривожланиш йўлига чиқиб олдик. Бахтимизга собитқадам, элпарвар Президентимиз бор. Мустақилликни мустаҳкамлашга биз чорвадорлар ҳам фидокорона ишимиз билан ҳиссамизни қўшамиз. 1992 йилда 34 миллион 23 минг сўм фойда кўрилган эди. Насиб этса маҳсулот харид нархлари кўтарилгани, қувончли кўрсаткичларга эришганимиз ҳисобига бу йилги даромадимиз зиёда бўлади. Демак, эртанги фаровон кунимизга пухта замин яратилаяпти. Шоирнинг тақдирни ўз қўли билан яратур одам дегани шу.

Р. БОБОМУҲАМЕДОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

●

СУРАТЛАРДА: 1. 4-ферманинг илғор бош чўпони Қўшвоқ Ҳидиров. 2. Хўжаликнинг тикувчилик ва гилам тўқиш цехи бошлиғи Суюн Маҳмараимов ҳамда тўқувчи Фарида Клюева маҳсулот сифатини кўздан кечиришаяпти. 3. Тажрибали гиламдўз Ойдин Қурбонова.
Ш. СУЛТОНОВ олган суратлар.

БЕКАТ ЯНГИЛАНМОҚДА

Республикадаги энг йирик темирйўл бекатларидан бири — Тошкент яқинидаги Шумилов бекати қайта қурлмоқда. Поездлар тузиладиган излар кўпайтирилмоқда. Тез орада вагонларнинг узун карвонини тузиш имконияти туғилади. Юк ташиш ортиб бораётган шароитда бунинг аҳамияти катта. 624-қурилиш-монтаж поездининг жамоаси электр поездга йўловчилар чиқадиган платформани ҳам қуриб бериш, бошқа техникавий ишланмаларни рўёбга чиқариши керак.

Ҳозир Шумилов бекатининг 50 та шоҳобчаси бор. Бу ерда кўп миқдорда юк ортиш-тушириш ишлари бажарилмоқда. Бекат қайта қурилгач, иш жараёнлари янада жадаллашади.

ДОН — БАРАКА

Халқимиз қадимдан дон— ризқ-рўзимиз, дастурхонимизнинг баракаси, дейди. Дарвоқе, рўзғоримизда бир-икки кун гўшт, ширинлик, мева узилиши мумкин. Аммо дастурхон ёзилганда, албатта, бир жуфт нон бўлади. Илгарилари ғаллани шунчаки топшириқни бажариш, ортиқча дашном эшитмаслик учун етиштирардик, унинг дони қаёққа кетаяпти асло қизиқмасдик. Сабаби— бизни нон билан таъминлайдиган марказ бор, деган фикр хаёлимизга маҳкам ўрнашиб қолган эди. Қишлоқда яшаётганлар томорқаларида буғдой етиштириб, уни тегирмонга олиб боришни унутиб қўйишганди.

Мустақиллигимизнинг иккинчи баҳорига пешвоз чиқиб, барча ишларни авж олдириб юбордик. Халқимиз ташқаридан келаётган унга кўз тикиб, берсанг еяман, деб ўтиргани йўқ. Республикамиз давлат ва жамоа хўжаликларида кейинги икки-уч йилда ғаллазорлар кенгайиб, ҳосилдорлик ошгани кишини қувонтиради. 1992 йилда режадаги 7,5 минг тонна ўрнига тўққиз минг тоннадан зиёд оқ олтин етиштирилди. Дончиликка муносабатнинг ўзгариши билан суғорма ер унумдорлиги ошмоқда. Икки-уч йилдан буён 400 гектар майдонда буғдой етиштирилаяпти.

Хўжалигимизда Президент фармонига кўра икки йилда юзлаб оилаларга томорқа учун ер ўлчаб берилган эди. Томорқаларда ҳатто илгари мутлақо буғдой экилмаган ҳовлиларда ҳам ҳозир дон етиштирилмоқда. 1992 йили хўжалигимизда 1319 тонна дон етиштирилиб, унинг 752 тоннаси давлатга сотилди. Ҳосилдорлик 41 центнерни ташкил этди. Чорва моллари учун 1.308 тонна сомон жамғарилди. Аҳолига 500 тонна буғдой, 300 тонна сомон сотилди. Одамлар магазинга ун келишига кўз тикиб ўтиришмайди, уннинг таги кўринди, дегунча тозаланган буғдойни тегирмонга олиб боришиб, ун қилиб келаверишади.

Илгари деҳқонларимизни дончиликда ишлашга кўндириш мушкул эди. Чунки бир килограмм буғдойнинг баҳоси арзимаган тийин бўлиб. ундан деҳқон мутлақо манфаатдор бўлмасди. Бултур 752 тонна буғдойнинг ҳар килограммини давлатга саккиз сўмдан сотдик. Тармоқдан 2 миллион 912 минг сўм соф фойда кўрилди. Бир центнер донимизнинг таннархи режадаги 278 сўм ўрнига 225 сўмни ташкил этди. Тошбой Хушбоқов, Нормейли Зиёев, Муҳиддин Тошпўлатов, Барот Норбоев каби илғор звеноларда ҳар гектар майдондан 42 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди.

Ҳозир 400 гектар майдондаги ғаллани учинчи марта озиқлантириб, суғораяпмиз. Доннинг харид баҳоси ошса, ғаллакорнинг моддий манфаатдорлиги ортади. Ҳозир ғаллачиликда меҳнат қилаётганларнинг ойлик маоши 4,5—5 минг сўмдан кам бўлмаётир. Йил якуни натижаларига кўра илғор звенолар аъзолари бир сўм асосий иш ҳақига 50 тийиндан қўшимча ҳақ олишмоқда. Ҳозир ғаллакорларимиз «Бахт» навли буғдой етиштиришмоқда. Бу нав районимиз шароити учун жуда яхши, ҳосилдор. Шунга қарамасдан, аста-секин навни янгилаб боришни режалаштирмоқдамиз. Илгари хўжаликда уруғлик дон тайёрланмасди. Икки йилдан буён ҳар гектар ҳисобига 300 килограммдан сара уруғ тайёрлаяпмиз. Сара уруғ — ҳосил бўлиқ, деганларидек, гектаридан режадаги 22 центнер ўрнига 40 центнердан юқори ҳосил олишимизнинг боиси ҳам ана шунда.

Мутахассислар бозор шароитида минерал ўғитнинг нархи қиммат, энди маҳаллий ўғитдан кўпроқ фойдаланиш лозим, деган фикрни билдиришаяпти. Бир жиҳатдан бу гап тўғри. Ерни шудгорлаш чоғида далаларга чириган гўнг чиқаришни ташкил этганмиз. Экин у пахта ёки буғдой бўладими, қатъий назар, эҳтиёжга яраша минерал ўғитдан тежаб, эртага ҳосилдорликни пасайтириб юборишимиз мумкин. Минерал ўғитнинг баҳоси қимматлашган бўлса, донимизнинг нархи ҳам ошаяпти. Бир гектар майдонга беш юз килограмм минерал ўғит солинади. Шу майдондан тўрт-тўрт ярим тонна буғдой олинса, барча харажатлар ўрни қопланади. Мутахассис сифатида бир нарсадан қувонаман. Хўжалик раҳбаридан оддий деҳқонгача дон етиштиришга муносабати кескин ўзгарди. Донимиз мўл бўлса, нонимиз бутун бўлади.

Исмоил МАМАРАИМОВ,
Сурхондарё вилоятидаги «Шеробод» давлат хўжалигининг бош ҳосилоти.

ОЛТИНДАН ҚИММАТ ХАЗИНА

Куни кеча матбуотда Ўзбекистон Республикасининг «Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги қонуни лойиҳаси эълон қилинди. Бу нафақат республикамизда, балки бутун дунёда сув танқислиги рўй бераётган бир пайтда муҳим воқеа бўлди. Инсонларнинг ҳаётий зарурати учун катта аҳамият касб этадиган обиҳаёт бу— дарё ва кўл сувларидир. Ер куррасида қарийб 145 та катта кўл мавжуд. Уларнинг сатҳи 100 квадрат километрдан ошади. Сувнинг умумий ҳажми 176,4 минг кубо километрга тенг. Шундан ичимлик суви ҳисобига 91.000, шўрли сув ҳисобига 85.400 -куб километр тўғри келади. Ичимлик сувининг энг катта қисми Байкал кўлида, шўр сувнинг энг кўп қисми — Каспий денгизида жойлашган.

Сувга ва энергияга бўлган талабнинг ўсиб бориши натижасида ҳозирда 10.000 дан ортиқ сув ҳавзалари барпо этилган. Улкан сув ҳавзаларига Оврўподаги Куйбишев (58 куб километр), Осиёдаги Братск (169 куб километр), Африкада — Адэн Фоле Виктория кўли (205 куб километр) киради.

Она ер бағрида ичимлик суви сақлайдиган ботқоқликлар майдони 2.682 квадрат километрни ташкил этади. Улар Оврўпода — 925, Африкада—341, Шимолий Америкада—180, Жанубий Америкада — 1332, Австралияда — 4 квадрат километр майдонни эгаллайди. Бу ботқоқликларда 11.470 куб километр келадиган сув бор.

Дунё океанларидан ҳар йили ўрта ҳисобда 505 минг куб километр сув буғланиб осмонга кўтарилади. Бунинг кўпчилик қисми (458 минг куб километр) яна океанлар сатҳига ёғин сифатида қайтиб тушса, 9,3 фоизи шамол ва булутлар ёрдамида қуруқликка қайтади. Улар ёғин-сочин ҳолатида ер сатҳига тушиб, оқар дарёларни ва ер ости сувларини ҳосил қиладилар. Ҳисоблашларга кўра, дунё уммонларига дарёлар орқали 45.000 куб километр, ер остидан эса 2200 куб километр сув қайтиб борар экан. Дунёда энг кўп дарё суви Бразилия, Россия, Хитой, Канада, Ҳиндистон, АҚШда жойлашган. Ер юзидаги оқар дарёлар сувининг камида 50 фоизини ташкил этади. Дунёда энг катта ва сувга бой дарё — Бразилиянинг Амазонка дарёсидир. Бу дарё дақиқада 2.20.000 куб метр, Россиянинг Енисей дарёси эса 17.600 куб метр сув беради.

Маълумки, ичимлик — чучук сувнинг бир қисми қутб ва тоғ музликларида ҳам пайдо бўлади. Уларнинг ҳажми 24 миллион куб метрни ташкил этади. Энг улкан ороллар Греландия, Антрактика қитъасининг бутун сатҳи музликлар билан қопланган. Уни агар ер сатҳига ёзгудек бўлсак, у 100 метр қалинликка эга бўлади. Агар биргина Антрактида музлигини хаёлан эритиб уммонларга оқизсак, уларнинг сатҳи бир неча 10 метрга кўтарилиб, қирғоқ бўйлаб сув тошиб кетган бўлур эди. Чучук сувнинг кам бўлмаган заҳиралари тоғ музликларида «қамалиб» ётибди. Биргина тоғлардаги музликларда 140 куб километр сув бор. Ўзбекистон республикасида фақат 11 куб километр чучук сув мавжуд, холос.

Ўрта Осиёда 2500 та тоғ музликлари «ҳаёт» кечирмоқда ва улар майдони 16.538 квадрат километрга тенг. Булар бариси чучук ичимлик сувининг асосий манбаидирлар.

ЮНЕСКО маълумотларига кўра, ҳар йили ер остидан қудуқлар, пармаланган ер каваклари ёрдамида олинаётган ичимлик сувининг миқдори 15—20 минг куб километрга тенг экан. Қизиғи шундаки, бу сувларнинг ер ости заҳиралари камайиш ўрнига доимо қайта тўлиб тураверади. Лекин бу ҳолат катта шаҳарларда ер остидан кўплаб сув тортиб олиш натижасида унинг ўрни тўлишга улгурмайди. Натижада ер ости сув заҳиралари Мехико, Токио, АҚШнинг ғарбий штатларидаги шаҳарларда тугаб бормоқда.

Яқин 10—15 йиллар ичида ичимлик суви ҳам камёб бўлиб қолиши бор ҳақиқатдир. Бу эса Ўзбекистонда ҳам чучук сув ишлатиш устидан жиддий назорат ўрнатишни тақозо этмоқда. Чунки фан-техника ва қишлоқ хўжалигининг ривожи ичимлик сувини кўплаб «ичиб» қўймоқда. Бир тонна синтетик тола олиш учун 20—30 тонна, бир тонна синтетик резина ишлашга 15 тонна чучук сув сарфланмоқда. Канал ва ариқлардаги сув шимилиши натижасида сувнинг 25—40 фоизини йўқотилмоқда. Шунинг учун ҳам қишлоқ хўжалик соҳаси чучук сув ишлатишда биринчи ўринда туради у ифлос, чиқинди сув чиқаришда саноатдан ортда қолмайди. Бу ўз навбатида қишлоқ хўжалиги ва завод-фабрикаларимиз ифлослантириб чиқарган сувни тозалаб, қайта ишлатишни талаб қилмоқда.

«Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги қонуннинг вазифаси ҳам сувдан оқилона фойдаланишдан, сувни булғаниш, ифлосланиш ва камайиб кетишидан сақлашдан, зарарли таъсирнинг олдини олиш ва уни бартараф қилишдан, сув объектларининг ҳолатини яхшилашдан иборатдир.

Мирмажид ЗОКИРОВ,
геология ва минералогия фанлари доктори.

Парвариши соз экиннинг ҳосили ҳам баракали бўлади. Шофиркон районидаги Ф. Хўжаев номли жамоа хўжалиги пахтакорлари чигит экишни об-тобида ўктазишиб, дастлабки гектарларга ишлов беришни биринчилар қаторида бошлаб юбордилар. Илғор механизатор Раҳим Дилов ўзи уруғ қадаган пайкалларга тракторини олиб чиқди. У экиш мавсумида ҳар куни 10—12 гектар ерга чигит қадаган бўлса, эндиликда ғўза парваришида ҳам пешқадамлар сафида бораяпти.

СУРАТДА: Р. Дилов.

К. КАРИМОВ олган сурат.

ҚУВАСОЙ ОЙНАСИ

Республикамизда шиша идишлар ишлаб чиқаришни қандай кўпайтириш мумкин? Ўзбекистон бинокорлик материаллари концернига қарашли «Кварц» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Қувасойдаги шиша эритувчилари шу қийин вазифани ҳал қилишга киришдилар.

Бир неча йил муқаддам, ичкиликка қарши кураш кампанияси вақтида Қувасойда шиша идиш ишлаб чиқаришни икки баравар қисқартиришга мажбур бўлишган эди. Бунгача корхона Ўзбекистонни шу зарур маҳсулот билан таъминлаб, унинг бир қисмини қўшни республикаларга етказиб берарди. Аммо ўйламай амалга оширилган чоралар натижасида шиша идишлар тақчил бўлди, уларни четдан, ҳатто Польшадан сотиб олишга тўғри келди.

Кейинчалик шиша идишлар ишлаб чиқарадиган машина-ускуналарни қайта тиклаб, олдинги даражага етиб олиш учун кўп куч-ғайрат сарфланди. Натижада ўтган йили Қувасойда қўшимча қувватларни ишга туширишга муваффақ бўлинди, бу йил эса қувватлар оширилмоқда. 1993 йилда 110 миллион дона шиша ва 66 миллион дона шиша банка ишлаб чиқариш мўлжалланган. Бунча маҳсулот корхонага яхши фойда келтиради.

Бу ерда дераза ойналари ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга ҳам аҳд қилишди. Дераза ойнасига талаб катта, бундай маҳсулот республикада атиги бир жойда — Ғазалкент заводида ишлаб чиқарилади. Дераза ойнаси тайёрлаш учун янги технология танлаб олинди Санкт-Петербург шаҳридаги «Гипростекло» институти инглиз-рус патенти асосида технология линиясини барпо этиш лойиҳасини тайёрлаб берди, линияни шу лойиҳа асосида «Ижор заводи» бирлашмаси тайёрлади. Қувасойликлар банкдан қарз олиб, сарф-харажатларни тўладилар. Ҳозир қалинлиги икки миллиметрли оддий дераза ойналари, шунингдек иссиқлик ютадиган, қалин, меъморлик-қурилиш ишларида қўлланиладиган ойналар ишлаб чиқарувчи линия ўрнатилмоқда. Бу линия йилига 10 миллион квадрат метр дераза ойнаси ишлаб чиқара олади.

Илгари зарур қўшмалар, хусусан сода етишмаслиги ойна ишлаб чиқаришни ривожлантиришга тўсқинлик қилиб келарди. Ҳозир бу муаммо ҳам ҳал этилмоқда. «Ўзбекистон бинокорлик материаллари» концерни Қорақалпоғистонда сода ишлаб чиқарадиган катта завод қуришни ўз зиммасига олди, чунки у ерда зарур хом ашё мавжуддир.

Н. ШУЛЕПИНА,
ЎзА мухбири.

ДАРОМАД МАНБАИ

— Опа билан маслаҳатлашиб олайлик, кейин суҳбатимизни давом эттирамиз, — деди жамоа хўжалиги бошқаруви раисининг муовини Қамбар Бўтаев. — Бамаслаҳат иш қилганга нима етсин.

Раҳбарлик лавозимларида ишлаб, тажриба орттирган, одамлар кўнглига йўл топа оладиган, уларнинг дардини тушуниб, кўмак берадиган Зарифа Деҳқонбоева мана олти йилдирки, Пискент районидаги «Ўзбекистон 50 йиллиги» жамоа хўжалигига раҳбарлик қилаяпти. Тез орада у на фақат ишловчилар, балки жамоада яшовчи ҳар бир кишига яқин маслаҳатгўй, тўйларда бош бўлиб танилди.

Ўтган йиллар хўжалик ишлаб чиқаришида сезиларли даражада ўзгаришлар даври дейиш мумкин. Ҳосилдорлик ортиши билан етиштирилган маҳсулот таннархи арзонлашиб борди. Меҳнаткашлар даромади ортиб, қишлоқда ободончилик ишлари яхшиланмоқда.

1992 йил деҳқончилик учун ниҳоятда мураккаб келганди. Табиат деҳқонларни қайта-қайта синовдан ўтказди. Бу пахтакорлардан изланиш, бор тажриба ва маҳоратларини ишга солишни талаб қилди. Заршуносларнинг фидокорона меҳнати йил охирида ўз самарасини берди. Режа ортиғи билан уддаланди. Топшириқдаги ҳосилнинг 15 фоизи ва ундан ортиқчасини ҳам қўшиб ҳисоблаганда хўжалик ихтиёрида 300 тонна пахта қолди. Бундан камида 40 миллион сўм даромад олиш кўзда тутилмоқда. Йил якуни бўйича ишлаб топилган ҳар бир сўмга хўжалик бўйича ўртача 2,5 сўмдан қўшимча даромад тақсимланди. Бу кўрсаткич Шерали Қурбонов бошлиқ бригадада 4 сўмдан ошиқни ташкил қилди. Хуллас, 706 гектар ерда ғўза парвариш қилган пахтакорлар йил якунида мўмай даромад олдилар. Пахтачиликнинг ўзидан хўжалик 41 миллион 483 минг сўм даромад қилди.

Деҳқонларнинг бой тажрибаси, агротехника қоидаларига амал қилганлиги ютуқлар омили бўлиб хизмат қилди. Асосий эътибор ердан унумли фойдаланишга қаратилди. Шу боис Абдуғани Нишонов ва Шерали Қурбоновлар бошчилик қилаётган бригадаларда ҳосилдорлик 30 центнердан ошди.

Бошқа тармоқларда ҳам қувончли натижаларга эришилмоқда. 1992 йили ҳар бош қорамолнинг ўртача тирик вазнини 435 килограммга етказган хўжалик бўрдоқибоқарлари гўшт топшириш режасини 147,8 фоизга адо этдилар, 187 бош бузоқ, 641 бош қўзи олиниб, бу борада белгиланган топшириқлар ҳам ошириб ўринлатилди.

— 1992 йили, — дейди жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Зарифа Деҳқонбоева. — 11 миллион сўм фойда олинганди. Бунинг асосий қисми ободончилик ишларига сарфланмоқда. 1992 йилнинг ўзида қишлоқларимизга 5 километр масофага газ қувурлари тортилди. 4 та дала шийпони қурилди, йўлларга асфальт ётқизилди. 200 бошга мўлжалланган молхона, озуқа цехи ишга туширилди.

Хўжаликда 600 нафардан зиёд киши ишлайди. Бултур 40 меҳнаткаш касаба уюшмаси йўлланмаси билан санаторийларда даволанганди. Жорий йилнинг ўтган ойларида эса 25 нафар киши дам олиш уйларида ҳордиқ чиқариб келди.

— Бозор иқтисодиёти муаммолари қандай бартараф этиляпти, — деб сўраймиз.

— Муаммоларни иложи борича ўзимизда ҳал этяпмиз, — дейди Зарифа опа. — Одамларни ҳозирги ошиб бораётган нарх-наводан муҳофаза қилишга асосий эътиборни қаратганмиз. Зарур бўлганда қийналганларга хўжалик ҳисобидан маблағ, шоли, ёғдан ёрдам берилляпти.

Йилдан-йилга ҳосилдорликни ошириб, яхши кунларни умидворлик билан кутаётган хўжалик меҳнаткашлари шу кунларда кўкламги дала ишларини қизғин олиб бормоқдалар. Техника ўз вақтида, сифатли шайланганлиги етарлича уруғ жамғарилганлиги туфайли чигит экиш қисқа муддатда тугалланди. Колхоз аъзоларининг ниятлари барча тармоқлардан янада мўл ҳосил етиштириш.

Темур ҲАЙДАРОВ,

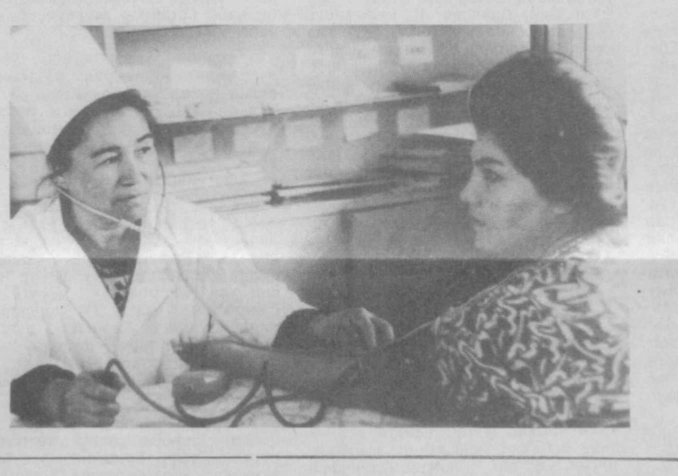

СУРАТЛАРДА: 1. Жамоа хўжалиги бошқаруви раисининг ўринбосари Комбар Бўтаев ва бригада бошлиғи Абдуғани Нишонов дала шийпонини янги жиҳозлар билан таъминлаш ҳақида маслаҳатлашмоқдалар. 2. Қишлоқ тиббий хизмат шахобчаси мудири Қўйдинисса Қурбонова беморни кўздан кечирмоқда.

Муаллиф олган суратлар.

КОЛХОЗ КОРХОНАЛАРИ

Эндиликда фақат ишбилармон ва тадбиркорларгина бозор ҳамда дўконларни халқ эҳтиёжи моллари билан тўкин-сочин этиши мумкин. Шунинг учун ҳам Президент Ислом Каримов ишбилармонлар учун кенг имконият ва имтиёзлар яратиб бераётганлиги таҳсинга лойиқдир.

Жиззах районидаги Навоий номли жамоа хўжалигида 1992 йили тўқувчилик ва тикувчилик цехлари очилганди. Жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Умарқул Жўрақулов Санкт-Петербург ва Белорусдан дастгоҳлар келтиришда, хўжалик идораси биносидаги бўш ётган хоналарга жойлаштирилиб, ишга туширилишида жонбозлик кўрсатди. Ҳозирги вақтда тўқувчилик цехида 35 нафар қиз-жувон меҳнат қилмоқда. Улар тўқиётган болаларнинг бежирим устки кийимлари харидорларга манзур бўлаётир.

Шу пайтгача цехда 1 миллион 340 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Тикувчилик ва жун кўрпа (адиёл) ишлаб чиқариш цехида эса 26 киши меҳнат қилади. Улар эркаклар ички кийимлари ва чойшаблар ҳам ишлаб чиқаришмоқда. Цехларда кунига 50—60 минг сўмлик маҳсулот тайёрланиб, савдо дўконларига чиқарилаяпти. Мева қуритиш тармоғида ҳам 32 тонна олма ва майиз қуритиб олинганди. Бундан 200 минг сўм соф фойда кўрилди.

— Умуман келгусида кичик корхоналарни янада кенгайтиришга ҳаракат қиламиз, — дейди ёрдамчи тармоқлар бошлиғи О. Бобоназаров. — Хўжалик ихтиёрида қоладиган пахтани тозалаб, толани ип қилиб ишлаб чиқарадиган тармоқлар қуришни, грециялик ишбилармонлар билан эса ҳамкорликда тармоқларни бирлаштириб, пахтани мато ҳамда тайёр кийим даражасигача қайта ишлайдиган корхонага айлантиришни мўлжаллаяпмиз. Яқинда Афинадан келган ишбилармонлар бу борада ҳамкорлик қилишга розилик беришди.

О. ҲАМЗАЕВ.

АВЛОД КАМОЛИ— ВАТАН ЖАМОЛИ

Иқлими Ўзбекистонга ўхшаган ажойиб юрт дунёда кам. Шифобахш гиёҳлар ва хуштам мева-чевалар ҳам шу заминда етилади. Сўлим ва чиройли табиатимиз, тотли минерал сувларимиз минг дардга даводир. Бундай заминда соғлом ва бақувват инсонлар яшамоғи қонуний ва адолатдандир. Бунда мустақил республикамизда жисмоний тарбиянинг тўғри йўлга қўйилиши ҳам муҳим. Мухбиримиз Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институтининг ректори, профессор, республика миллий Олимпия қўмитасининг бош котиби Абдуҳамид ҲАМРОҚУЛОВ билан шу хусусда суҳбатлашди.

— Спорт инсонга сабр-матонат, жисмоний гўзаллик, чидам ва ишонч бағишлайди. Афсуски, собиқ СССР даврида республикаларда бунга етарли эътибор берилмади. Натижада ринносоғломлик даражаси орта боради, Шу масалада сизнинг фикрингиз қандай?

— Қадимги грекларда севги ва гўзаллик маъбудаси ҳақида афсона бор. Унда табиатнинг энг ажойиб ижоди инсондир, деган ғоя мавжуд. Хайкалтарошлар томонидан яратилган Дискобол келишган қоматли, жисмоний жиҳатдан пухта тарбия топган инсон тасвиридир. Спорт машғулотлари кишига матонат ва куч, чидам ҳам ишонч бағишлайди. Бу билан шуғулланувчилар шуғулланмайдиганларга қараганда шифокорга икки-уч марта кам мурожаат қиладилар. Спорт ҳаракат маданиятини тарбиялайди. Грек файласуфи Платон кишининг биринчи бойлиги соғлиқ бўлса, иккинчиси гўзалликдир деганда тамоман ҳақли эди.

Ҳар бир инсон ўз тақдирини ўзи яратганидек, ҳар бир миллат ҳам ривожланиш йўлини ўзи белгилайди. Илгари тақдиримиз бошқа бировлар қўлида эди. Мустақиллик республикамизнинг ҳар бир фуқаросига улкан масъулият юклади. У ҳам бўлса, она замин учун жавобгарлик масъулияти. Энди соғлом ҳаёт тарзини яратиш ўз қўлимизда. Бу юмушларни иқтисодни тўғирлаб, кейин бошлаймиз дейдиган бўлсак эртага янада кеч бўлади. Соғлом ақл ҳукмдор жойда тараққиёт рўй беради. Жисмонан бақувват инсонларгина ўз ортидан кўпчиликни эргаштира олади.

Ўзбекистон мустақил мамлакат. Юрт довруғини ёйиш ҳам, спорт шарафини ҳимоя қилиш ҳам бундан кейин ўзбек йигитлари зиммасига тушади. Шундай эмасми?

— Ҳақ гап. Илгари халқаро миқёсда ҳатто Ўзбекистон командаси деган термин йўқ эди. Бундай ном мустақиллик шарофати туфайли пайдо бўлди. 1992 йили Барселонадаги олимпиадада қатнашиш бахтига мушарраф бўлдим. Йиғин очилиш куни қатор мамлакатлар байроқлари ёнида Ўзбекистон байроғи ҳам биринчи бор кўтарилди. Байроғимизнинг чиройли ҳилпираб турганини кўриб қалбимга ғурур тўлди. Йигитларимиз дунё спортчилари билан беллашдилар. Томошабинлар уларнинг маҳоратига қойил қолишди. Ифтихор туйғуси оғушида туриб, йиллар келиб ўзбек йигитлари жаҳон спортининг шоҳсупасида турганини кўриш қандай завқли эканини хаёлдан ўтказдим.

Биласизми, бахтимиз бор экан. Истиқлолга баъзи халқлар сингари вайроналар эвазига эришганимиз йўқ. Аллоҳнинг назари бизга тушгани шу эмасми, ахир? Мустақилликнинг баҳоси на озиқ-овқат, на мол-давлат билан ўлчанади. У миллатнинг равнақини таъминлайдиган улкан ўзгаришлар омилидир. Ўзбекистоннинг ҳозир кундай равшан ягона йўли бор. Энди энг муҳими ота-боболар асрлар оша орзу қилиб келган истиқлолни кўз қорачиғидек асраб-авайламоқдир. Ортга чекиниш эса юртга хиёнат билан баробар.

Халқимиз маънавияти ўзининг чуқур ва теран илдизларига эга. Парвардигорнинг ўзи бугун бизга сўзи ва ишида қатъиятли, иқтисодиётни яхши биладиган, халқи учун ғамхўр, ғайратли, мард юртбошини берди. Манашулар ҳаммаси сабр-матонатли ўзбекнинг омади, бахти. Ҳа, ҳамиша Ватанни мард ўғлонлар сақлаб келган.

Республикамизда номдор спортчилар қанчалик кўпайса, спорт шуҳрати шунча тез ортиб бораверади. Қолаверса, унинг ташвиқотчилари ва мухлислари сон жиҳатидан ортади. Давлатимизнинг қудратига-қудрат, кучига-куч қўшилади. Спортга эскича назар билан ёндошиб, дунё даражасига чиқиш мушкул. Миллий ўйинларга дилдан эътибор зарур.

— Сиз бошқараётган жамоада бу борада қандай имкониятлар бор? Кейинги пайтда шарқона кураш усулларига эътибор ортганидан мамнунмисиз?

— Бизнинг институтимиз спорт соҳасида республикадаги ягона илмий марказдир. Бу даргоҳда машҳур тренерлар, спортчилар ва педагоглар тайёрланаяпти. Ҳозир 3 мингга яқин талабага 250 нафардан кўпроқ профессор-ўқитувчилар сабоқ бермоқдалар. Улар орасида 8 нафар профессор, 100 нафарга яқин доцентлар ва фан номзодлари бор. Талабалар тўртта куллиёт бўйича ўз билимларини ошираяптилар. Илмгоҳ ташкил бўлганига яқинда қирқ йил тўлади. Ўтган давр мобайнида 13 мингдан ортиқ тренер ва спортчилар тайёрланди. Жамоамизда тажрибали ўқитувчи ва тренерлар кўп. Улардан хизмат кўрсатган тренер, доцент Арслон Илов, катта ўқитувчи Омон Тоймуродов, футбол усталари доцент Рустам Акромов, педагогика фанлари номзоди Асқар Толибжонов, қиличбозлардан республика бош тренери, доцент Маҳмуд Сиддиқовлар хизматини алоҳида таъкидлаш мумкин.

Шарқона кураш турлари бизнинг табиатимизга яқин. Шунинг учун ҳам кейинги пайтда бу спорт турига эътибор ортаяпти. Ат-Термизийга бағишлаб ўтказилган курашчилар танлов-кўриги бу борада янги номларни кашф этди.

Мустақиллик жамоамизга ҳам кўпгина имкониятлар очиб берди. Республика тарихида биринчи бор жисмоний тарбия ва спорт соҳасида фан номзодлиги даражасини берадиган махсус илмий кенгаш фаолият кўрсата бошлади. Бу жуда катта воқеа. Ўзбек тилида диссертация ёқлаш имкони туғилди. Авваллари қизларимиз жисмоний тарбия институтига тортиш мушкул эди. Шуни ҳисобга олиб, ўтган ўқув йилидан бошлаб мактабгача тарбия муассасалари учун жисмоний тарбиядан мураббийлар тайёрловчи ўзбек қизлари гуруҳи ташкил бўлди. Бу ташаббусимизни кўпчилик маъқулламоқда. Келгусида мактабларда қизларга жисмоний тарбиядан фақат аёл ўқитувчилар сабоқ ўтади.

— Мутахассис сифатида «Пахтакор» командасига қандай тилакларингиз бор. Ўзбекистонда футболни ривожлантириш юзасидан республика Вазирлар Маҳкамаси қарор қабул қилди. Уни амалга ошириш юзасидан қандай тадбирлар кўрилмоқда?

— Пахтакорнинг доимий мухлисиман. Биринчи халқаро ўйин 1956 йилда «Спартак» ўйингоҳида бўлиб ўтган эди. Шу шу унга қизиқаман. Ютса хурсанд бўлиб, ютқазса куйинаман. «Пахтакор»ни Оврўпо, Осиё мамлакатлари кубок ўйинларида ғолиб сифатида кўришни жуда-жуда истардим.

Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистонда футболнинг оммавийлиги унга катта қизиқиш борлигини, аҳоли соғлиғини сақлашда аҳамияти муҳимлигини, халқаро майдондаги спорт алоқаларини кенгайтиришдаги кенг имкониятларини ҳисобга олиб махсус қарор қабул қилди. Бундай қарор илгари Ўзбекистон футболи тарихида бўлмаган. Шунинг ўзи мустақил давлатимизнинг жисмоний тарбияга бўлган меҳрини яққол кўрсатиб турибди. Унда оммавий футбол учрашувларини уюштиришга, қобилиятли спротчи ёшларни излашга ва тарбиялашга алоҳида эътибор берилиши таъкидланган. Республикада футболни ривожлантиришнинг замонавий базасини вужудга келтириш учун махсус жамғарма таъсис этилди. Унга ҳукумат 100 миллион сўм ажратди. Шунингдек, давлат концерни ва ишлаб чиқариш бирлашмаларининг ана шу жамғарманинг моддий қўллаб-қувватлаб туришга доир ташаббуслари маъқулланди. Футбол мусобақалари вақтида лотерея ўйинлари, томоша дастури, санъаткорларнинг чиқишларидан кенг фойдаланиш назарда тутилган. 1993—1994 йилларда марказий «Пахтакор» стадиони, «Қибрай», «Чиғатой» спорт базалари таъмирланишига эътибор қаратилган. Булар — яхши. Чунки бундай тадбирлар Ўзбекистоннинг соғлом ва баркамол фуқароларини тарбиялаб етиштиришдек олижаноб ишга хизмат қилади.

Яна шу нарсани алоҳида таъкидлашни истардимки, кўплаб истеъдодли ва қобилиятли ёшлар қишлоқларда, сўлим табиат қучоғида етишиб чиқади. Уларни ўз вақтида пайқаш ва тарбиялаш муҳимдир. Афсуски, у ерларда жисмоний тарбия мутахассислари ниҳоятда кам. Назаримда, айрим қишлоқларда катта спортга мослаштирилган миллий мактаблар очилса яхши бўлади, деб ўйлайман.

— «Соғлом авлод учун» ордени хусусида қандай фикдасиз?

— Президентимизнинг қатор маърузалари ва китобларида, шунингдек, Ўзбекистонни юксалтириш дастурида авлодлар саломатлиги, соғлом болалар туғилиши, уларнинг жисмоний, маданий ва ақлий, жиҳатдан камол топтиришни таъминлашни қайта-қайта таъкидланган. Ва ниҳоят соғлиқни сақлаш, халқ таълими, жисмоний тарбия ва спорт, жамоат ташкилотлари ва хўжалик тузилмалари соҳаларидаги барча ходимлар олдига янги талаблар қўйилди. Айнан шу йўналишда «Соғлом авлод учун» ордени юзага келди. У билан фақат ёш авлоднинг саломатлигини муҳофаза қилиш ва камол топтириш билан бевосита шуғулланадиган касб вакиллларигина эмас, балки оналар ва болаларни ҳимоя қилишга ўз ҳиссасини қўшган турли давлат ва жамоат вакиллари ҳам тақдирланади. Бу эса республикамиз биринчи орденининг аҳамияти ва обрўси, нақадар катталигини тасдиқлайди. Зеро, унинг маънавий жиҳати ҳам зўр. Чунки бу мукофот ёш авлодни ота-онага муҳаббат руҳида, ўз Ватанини ҳимоя қилишга ва унинг бойликларини кўпайтиришга қодир чинакам фидойи инсонларга берилади. Зотан, ўз фарзандлари ва оналарига шу қадар катта эътибор бераётган давлатнинг келажаги ҳақиқатан ҳам буюкдир. Бундай орден шу пайтга қадар жаҳоннинг бирор мамлакатида ҳам таъсис этилган эмас. Ўз юрти ва халқи тақдири учун фидойи раҳбаргина қайғуради. Мустақиллик ҳимояси, келажаги буюк давлатни барпо қилмоқ учун ахир, бақувват, қатъиятли, иродаси мустаҳкам ёшлар керак. Шу ўринда шахсий бир таклифим бор. Корхона ёки муассасада йил давомида ўз саломатлигини сақлаган ходимга мукофот таъсис этилишини истардим. Чунки фаол ходим ҳар бир жамоанинг ҳаракатлантирувчи кучидир. Қолаверса, бундай ходимлар давлатимизнинг битмас-туганмас бойлиги ҳам.

Суҳбатдош:
Давлатмурод САЪДУЛЛАЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ўзбекистон халқ шоири Ғафур Ғулом таваллудининг 90 йиллигига

ШОИР ҚАЛБИ — ЗАМОН КЎЗГУСИ

Бугунги ва эртанги адабиёт асрлар давомида халқнинг ақл-заковати билан йиғилган ғоявий, маънавий ва эстетик бойлиги, тажрибаларисиз яратилмайди ҳам, ривожланмайди ҳам. Ворислик ҳамма нарсадан кўра адабиёт ва санъатда ўз қудратини кўпроқ сақлаб қолади. Ҳатто бу соҳадаги ижодий муваффақиятсизлик ҳам кейинги ижодкорлар учун бир сабоқ бўлади.

Ҳақиқий истеъдод соҳиблари ҳар қандай оғир шароит-муҳит, ҳар қандай ғов, таъзйиққа қарамай ҳақиқатни айтиш йўлларини топиб, воқеаликдан ижобий жиҳатларни, янгиликларни ва айниқса, инсон қалби, онги, руҳиятидаги ўзгаришлар, янгиланишлар, ҳар хил кечинмаларни ҳаққоний ифодалай олганлар. Бунинг устига Октябрь тўнтаришидан кейинги 75 йиллик тарих фақат хатолар, камчиликлар, ёмонликлар, турғунликлардан иборат эмас. Халқ ўзидаги яратувчилик табиатидан келиб чиқиб, улуғвор ишлар қилди: янги завод-фабрикалар, улкан темир йўллар, каналлар, катта-катта шаҳарлар қурди. Айниқса халқда маънавий бирлик, руҳий тетиклик ва идеалга садоқат туйғуси Улуғ Ватан уруши даврида фашизм устидан қозонилган тарихий ғалабада ўз қудратини тўла намоён этди.

Ғ. Ғулом ўз қалбини «замона кўзгуси» деб билди, диққатини доим халқнинг зафари, ғурури ва ҳаёт сурурини куйлашга қаратди. Шоир «бу қалам саодат таржимонидир», «ўз халқимнинг фақат бахтини ва бепаён Ватанимизнинг истиқбол нашидасини ёзаман», «мен зафарингизни куйлагувчи шоирингизман» дейди. Бу «руҳи баланд, орзуси баланд» шоир халқ ютуқларини баланд пардаларда «ҳайқириб куйлади», «ғурур билан ғалаба наърасини чалди» — «енгмаклик ғururию ишламаклик сурури»ни мадҳ этди.

Кўтаринкилик, эҳтирослик, қаҳрамонона руҳ, ҳаётбахшлик, қиёсийлик, нотиқлиқ, мутафаккирлик, фалсафий теранлик, жанговар тарғиботчилик-ташвиқийлик, воқеаликни идрок этиш ва баҳолашдаги кенг қўламлилик, ўй-хаёл учқурлиги, образларнинг улуғворлиги ва муболағадорлиги, бўёқларининг қуюқлиги ва тилининг сержилолиги, мадҳия руҳига ва ширин юморга моликлиги Ғафур Ғулом услубидаги етакчи нуқталардир. У тарихий ўтмишни, бугунни ва келажакни бир бутунликда идрок этди. Ғ. Ғулом услубидаги бу белгиларнинг туғилиши унинг ўзбек мумтоз адабиёти, тожик-форс шеърияти ва халқ ижоди анъаналаридан катта баҳраманд бўлиши билан боғлиқ. Шоирнинг иш столида Бедил куллиёти доим турар эди. Алишер Навоийни ҳамиша мутолаа қилар эди. Саъдий «Гулистон»идан талай қисмини ўзбекчага таржима қилган, Рўдакий, Жомий, Фузулийларни ғоят севган. «Мени шуларнинг мероси ва анъаналари тарбиялаган... уларнинг асарлари она сути билан бирга қонимга сингиб, жисму руҳимга сайқал берарди», дейди шоирнинг ўзи.

Фирдавсийнинг қаҳрамонлик руҳи билан суғорилган «Шоҳнома»сидан Ғ. Ғулом такрор-такрор образ сифатида фойдаланади; Рустам, Сиёвушни тилга олади, «Ҳаётимиз ҳали минг «Шоҳнома» бўлади», — деб умид қилади.

Ғафур Ғулом услубига доир юқоридаги фазилатлар унинг 30-йиллардаги шеърларида туғила бошлаган бўлса-да, Улуғ Ватан уруши даврига келгач, тўла шаклланиб намоён бўлди. У аввалига асосан очеркнавис, ўткир фельетончи, ҳикоянавис ва бир қатор қиссалар муаллифи сифатида танилган эди. «Русский голос» газетаси (Америка) 1931 йил 15 ноябрь сонида «Ғафур Ғулом 25 ёшда. У ажойиб очеркист ва новеллист» деб ёзган эди. Ғ. Ғулом худди шу йили ёзган «Менинг таржимаи ҳолим»ида 500 дан ортиқ хабар, 100 дан ортиқ фельетон, 30 га яқин ҳикоя, жумладан кулгили, жиддий ҳикоялар тўпламини, «Динамо» шеърлар китобини эълон қилганини, «Нетай», «Эгалари эгаллаганда» достонини ёзганини, иккинчи шеърлар тўпламини тайёрлаганини айтади.

1958 йилда ёзган «Кечмиш ва кечирмишларимдан» таржимаи ҳолида «Бу пайтларда шеърдан кўра ҳажвий нарсалар ёзишга қизиқар эдим. Яна тўғриси шароит шуни талаб қилар эди, дейди. Шундай бўлса-да, у «Сурнай», «Турксиб йўлларида», «Тошкент», «Боғ», «Чаман» каби дурустгина шеърлар ёзди. «Туркисиб йўллари» халқнинг қаҳрамонлигини эҳтирос билан куйлаб, бу йўлдан ўтмишдаги каби «Қон-қатрон ҳидимас, Озодлик шамоли эсажак», деб тушунди. Ғ. Ғуломнинг бу даврдаги қатор шеърларида Ватан туйғуси, унга чексиз муҳаббат ва қонуний ғурурланиш самимий ифодаланди. «Бир Ватаннинг ўғлиманким, ҳар тараф гул-лола боғ» мисраси билан бошланувчи шеърида Ўзбекистон жамолини бир рассомдек чизади. «Чаман» шеърида «Кенг Ватаннинг боғу бўстон қиссаси бўлмас тамом» дейди. Ички бир туйғу ва қандайдир табиий шуур билан Ватан гўзаллиги ва бойлиги ўзгаларнинг унга ёмон кўз ва ёмон ният билан қарашига сабаб бўлишини туяди, сезади:

Ватанимиз гўзаллиги бўлди бир бало:
Унга хўжа бўлмоқ бўлди ҳар кўзи ола.

Шоир ўзбек халқини ўз Ватани ва эркни ғоят севгучи ғурурли халқ деб билади. Алишер Навоий тўғрисида сўзлаганда «Қалби озод шер» деб таърифлайди. Бошқа бир ўринда «Қадрловчи озодликни, Ватанни, эркни, Осон эмас, бўйсундириш ёвқур ўзбекни», деб таъкидлайди. Ойбек билан ҳамкорликда ёзган «Жалолиддин» драмаси ҳақида» мақоласида «Инсон учун ҳамма эҳтиёжлардан эрк баланд ва гўзалдир» дейди. Ғ. Ғулом қалбининг тўрида ётган эркка бўлган буюк ташналик туйғуси ва барча инсон миллати, ирқи, катта-кичиклигидан қатъий назар тенгдир, деган ғояни эҳтирос ва жасорат билан куйлашга, мавзуни умуминсоний пардада талқин қилиб, ўзбек адабиётида воқеа бўладиган етук шеърлар яратишга интилди.

«Мен — яҳудий» шеърида фашизм томонидан ҳақоратланган ва қириб ташланаётган яҳудийларнигина ҳимоя қилаётгани йўқ. Шоир умуман инсон тақдири тўғрисида қайғуради ва куюнади. «Мен ҳам одамман!», «Шу тупроқ-заминда қолажак таним», деган қатъий ҳукм ўзга миллатлар, жумладан ўзбек халқи номидан ҳам айтилаётган эди. Дарвоқе, Ғ. Ғуломнинг бундай шеърлари ҳар томонлама етук чиқишининг боиси ҳам уларга руҳий таржимаи ҳолини, ўз тақдирини, халқининг тақдирини қўшиб тасвирлашида эди. Ҳатто «Сен етим эмассан» шеърида «Етимлик нимадир — бизлардан сўра», деб ёшлик йилларини эслайди. Шоир «Тонг яқин, тонг яқин, оппоқ тонг яқин» деб ғалабага умид, ишонч билан қарар экан, шеърни яна эрк тўғрисида эзгу армонини ифодалаб тугатади:

Ҳақорат емрилур,
Зулм янчилур,
Жаҳонда бўлурмиз
Озод, музаффар.

Чиндан ҳам уруш йиллари Ғ. Ғулом етук шоир сифатида шаклланди ва бутун мамлакат бўйлаб тан олинди. «Шарқдан бораётирман» китоби учун Давлат мукофотини олиши бунинг исботи эди. У энди тарихни, воқеликни, замонни, инсон умрини, вақтни фалсафий идрок этиш, уларга инсониятнинг олға юриш ва яшаш маъноси нуқтаи назардан баҳо беришга диққатини қаратди. Шеърларига машҳур тарихий воқеалар, нақллар, афсоналарни ихчам шаклда единиб, китобхонда кутилмаган тасаввурлар, хотиралар, муқоясалар ҳосил қилади:

Шуҳрат қолдирмоққа
Геростратдек
Диана маъбудин ёқмоқ шарт
эмас,
Кўпларнинг бахтига ўзликни
жамлаб
Шу улуғ бинога бир ғишт
қўйсак бас.

Бу сўнгги банд Ғ. Ғуломнинг машҳур «Вақт» шеъридан олинди. Шоир инсоният тарихи мисолида, айниқса Улуғ Ватан уруши мисолида фурсатнинг ғаниматлиги, вақтнинг тезкорлиги ва инсон ўз орзу-армонига фақат меҳнат орқалигина, кураш туфайлигина эришажагига эътиборни тортади.

Мутафаккирлик, фалсафий теранлик, донолик ва ҳаётбахшлик Ғ. Ғуломнинг Улуғ Ватан урушидан кейин яратган «Ақл ва қалам», «Йигитларга», «Қор», «Ассалом», «Сиёҳдон», «Алишер», «Шараф қўлёзмаси», «Фарғона учун», «Кулол ва заргар», «Бизнинг уйга қўниб ўтинг, дўстларим», «Тун била тонг» каби ўнлаб шеърларига хос фазилатдир. «Ассалом» шеърининг «Умр тасбеҳ эмас, ўгрилса такрор» мисрасидаги фикр мазкур асарнинг етакчи пафоси бўлиб, шу жиҳати билан «Вақт» шеърига яқин туради. Бу даврдаги шеърларида шоир ўзбекнинг инсоният тарихидаги қонуний ўрнини, жаҳон тараққиётида ўйнаган ролини таъкидлашга ва халқни шу ўзлигини танишга чорлашдан иборат туйғу айниқса эҳтирос билан ифодаланди.

«Шараф қўлёзмаси» шеърини бир инглиз лордининг ўзбекларни қабила деб атаганига жавоб тарзида ёзади ва инкор қилиб бўлмайдиган тарихий, мантиқий далиллар орқали ўзбек халқининг қадимийлиги ва «асл одам авлоди»дан эканлигини исботлайди. Ирқчилар сафсатасини фош этувчи «Поль Робсонга» шеъридаги Ғ. Ғуломнинг бир хусусиятини айтиб ўтиш керак. Унинг кўпгина шеърлари ўқувчидан катта билим, тажриба, фантазия талаб қилади. Шоир асарда жуда кўп тарихий воқеа ва шахслар, жойлар номини, афсоналарни образга тортади. Буларни билмаган ўқувчи асарнинг моҳиятини тўла тушунмаслиги мумкин. Шеърда Гарлем маҳалласи, Том тоға кулбаси, Томас, Ренкин, Кэннон, Розенберг, Нуҳ кемаси, Туркия, Хом, Сом, Ёфас, янки, Геббельс, Африка, Линч суди, Трумэн, Форрестол, Уоол-стрист каби исм-номлар учрайдики, булар тўғрисида тасаввури йўқ китобхон асарни мукаммал идрок эта олмайди.

Ғ. Ғуломнинг ҳамма шеъри ҳам шундай мураккаб эмас. Нияти, орзу-армонига, мазмун ва материалга қараб уларнинг шакл-шамойили хилма-хил. Бир мақоласи: «Мотам вазнида «Гулёр» айтиб бўлмагандай «Суворий чалинганда йиғланмайди. Бу деган сўз — айтилмоқчи бўлган мазмунга муносиб ифода ва шакл танлаш зарур демакдир», дейди. Шундан келиб чиқиб, айтайлик «Соғиниш»да шоир қалб изтиробини берувчи мунгли пардани қўллайди, «Моҳигул»да шўх, ўйноқи оҳангни беради. «Қор»да моҳир мўйқалам соҳиби каби бетакрор мафтункор манзара чизади.

«Бизнинг уйга қўниб ўтинг, дўстларим...» шеърини шодиёна — енгил ҳазил пардада ёзади. Ўзбек халқининг бағри кенглиги, меҳмондўстлик фазилатини намойиш қилувчи бу шеър «Сто лучших стихотворений» тўпламида (Москва) босилиб чиққан эди.

Навоий ғазалига бағишлаб ёзган «Тун билан тонг» мухаммасида эса драматик оҳанг устиворлик қилади. Сарлавҳаданоқ маълум бўлиб турибдики, мухаммас қиёсий усулга қурилган. Шоир тун билан тонг ўртасидаги зиддиятни яхшилик билан ёмонлик, шодлик билан қайғу, инсон камоли билан умр заволи ўртасидаги зиддият, тўқнашув, кураш тарзида талқин қилган.

Айниқса, Тошкент зилзила туфайли хароба ҳолга келганини кўрган Ғафур Ғуломни бутунлай ғам-ғусса, алам, армон туйғуси қамраб олди. Шарқнинг машъали деб юрган ва кўкларга кўтариб мақтаган пойтахти табиатнинг бир зарбасида тутдек тўкилиб тушганининг гувоҳи бўлган шоир ниҳоясиз изтиробга тушди, ўзини қўйгани жой тополмади.

Қозонга Абдулла Тўқайнинг 80 йиллик юбилейига кетмасдан бир кун аввал учрашганимизда уни хафа қилган бир одам номини изтироб билан тилга олди. Абдулла Тўқай юбилейида узоқ сўзлай олмади: «Кечиринглар, ўртоқларим, жуда узоқ йўлдан келганимгами ёки у ердаги ҳавонинг таъсириданми, бугун бир оз ҳолсизланиб турибман», деди. Бу шоирнинг охирги нутқи эди, «Тун билан тонг» ҳам охирги етук асари эди, ундан кейин учтагина шеърни зўрма-зўраки ёзган эди.

Ғафур Ғуломнинг насрий асарларига келганда, шуни айтиш кераки, у битта «Шум бола» ёки «Ёдгор» қиссалари билан ҳам адабиётимиз тўридан ўрин олиши мумкин эди. Алоҳида таъкидлаш жоизки, шеърдаги Ғафур Ғулом бошқаю насрдаги Ғафур Ғулом бошқа эмас, иккаласида ҳам битта шахс қалби ётади, фақат бу қалб икки шаклда, яъни бирида шеърий назокатлар, иккинчисида насрий воситалар орқали ифодаланади. Тўғри, Ғ. Ғуломнинг ҳикоялари ва айниқса қиссаларида замонанинг сиёсий тазйиқи — ижодкорнинг руҳий эркинлигини бўғувчи зулми нисбатан камроқ сезилади. Албатта, унинг очерклари ва публицистик мақолаларида замонасозлик руҳи ҳоким. Бу табиий ҳол эди. Лекин шунга қарамай, унинг публицистик мақолалари, очерклари, айниқса фельетонларида ёш ижодкорлар учун сабоқ бўладиган нуқталар жуда кўп.

Фельетончиликда, ҳазил ва сатирик ҳикояларда Ғ. Ғуломнинг инсондаги ва ҳаётдаги иллатларни фош эта билиш, сатирик образ ярата олиш ва енгил ҳазил, юмор йўли билан инсон руҳиятини поклай билиш санъати намоён бўлган. Бизда сўз орқали кулдириш, яъни аския санъати ғоят ривож топган, айни пайтда Насриддин латифаларида мазмун орқали, кулгили вазият харакат орқали кулдириш санъати кучли. Европа сатирачилигида худди шу кулгини вазият, кулгили характер орқали ҳажвий асар ёзиш ривож топган.

Ғ. Ғулом очеркларида ҳам инсон характерини яратиш йўлидан боради, бунинг учун қизиқарли воқеа, ўткир конфликт топади ва оқибатда қаҳрамоннинг ички ва ташқи портретини тиниқ чизишга муяссар бўлади. Публицистик мақолаларида эса энди ўзи — «мен» номидан сўзлаб, марказда ўзи туради. У «зеҳнимда акс этган асрий ҳодисаларни бир муаррих, бир тарихшунос сифатида шу қоғозларга қайд қилиб қўймоқчиман» мен «гувоҳлик бериб айтаман» дейди. Яна бир мақоласида халққа қараб, «Мен бу сўзни ҳаммамизнинг номимиздан ёзмоқдаман», дейди. Шунинг учун Ғ. Ғулом жумҳуриятда бирор муҳим воқеа бўлса, бевосита халққа мурожаат этади, меҳнат ва курашга даъват қилади. Айниқса, ҳар йили чигит экиш авж олган ва пахта терими кучайган пайтларда вилоятма-вилоят юриб, радио, телевидение, матбуот орқали халқни бир жарчидек меҳнатда зафар қучишга чорлар эди. Бунда тарихий ҳужжатлар, сон-саналар, афсоналар, ҳикоятлар, нақллар, янги шеърий парчалар ё аввалги асарларидан мисоллар келтирар эди. Ҳатто насрни шеърдай қофиялаб ташларди («Бу ахир тоғ дегани, бу ахир боғ-роғ дегани, уйда чароғ дегани, келажагимиз жуда ҳам ярқироқ дегани»).

У ўз нутқини чақириқдан баҳсга, ундан ўй-мушоҳада, суҳбат оҳангига алмаштириб турар, ширин ҳазил, кутилмаган муболаға ва ҳатто лофларни қўллар эди: «Анжирларнинг кичкинаси мҳроббо тарелкадай, Марғилон луччак шафтолисининг биттасига эр-хотин тўяди. Тарвуз пўчоқдан қайиқ қилиб қўлда сузса бўлади. Қовун еганда Олтиариқнинг минерал сувидан ичиб-ичиб турмасангиз, лабингиз лабингизга ёпишиб қолади. Қизларимизнинг маржони гилосдан, узугининг кўзи олчадан». Бу албатта, шоирнинг ўз Ватанига, халқига чексиз муҳаббатининг рамзи эди.

Ғафур Ғуломнинг бутун ижодида инсонга бўлган буюк муҳаббати, меҳр-шафқати ва унинг тақдири учун кураши марказий, бош масала бўлиб турди. «Нетай» қиссасида Нетай тақдирини ёзувчи шундай тасвирлайдики, китобхон уни фожиали ҳолатга солган муҳитни лаънатлайди.

«Шум бола» ўзбек болалар адабиётининг шоҳ асарларидан биридир. Саргузашт сюжет асосига қурилган бу асар юмористик пардада ёзилиши билан ҳам ўзбек адабиётида янги йўналишга йўл очди. Л. Бать ҳақли равишда «моҳият жиҳатидан чуқур миллий руҳдаги бу асар Марк Твеннинг «Том Сойернинг саргузаштлари», Диккенснинг баъзи романларига яқиндир», дейди.

Халқ тилини, унинг ҳамма тоифасининг ибораларини Ғафур Ғуломдек теран биладиган ижодкор адабиётимизда кам топилади. У фаол ва жанговар журналист сифатида ҳаётнинг ҳамма нуқтасида, жабҳасида бўлди. У табиатан оммабоп ижодкор эди: темирчими, этикдўзми, тиш докторими, ишчими, зиёлими — ҳамма-ҳамма билан дўст, яқин алоқада эди. Шунинг учун тилдаги қочириқларни, имо-ишораларни, доноликларни, кишини қитиғига тегадиган сўз ўйинларини, оҳори тўкилмаган ибора, атамаларни яхши билар эди. У ўзбек халқи адабиёти ва маданияти ривожининг бир кўзгуси, рамзига айланиб кетган эди.

Ўзбекистонга келган ёзувчилар Ғафур Ғуломникида қўниб ўтмасдан иложи йўқ эди, шунингдек мамлакатдаги йирик маданий воқеаларда Ғ. Ғулом албатта иштирок этар эди. У Л. Хьюз, Н. Ҳикмат, М. Андерсен—Нексе, Г. Сингх, Н. Сингхлар билан дўст эди. С. Айний, Лоҳутий, М. Турсунзода, С. Вурғун, С. Рустам, М. Авезов, Ч. Айтматов, Б. Кербобоев, С. Муқонов, Г. Леонидзе, А. Твардовский, А. Фадеев, А. Толстой, Н. Тихонов ва яна қанчадан-қанча шоир, адиблар билан борди-келди қилган эди. Шу йўл билан у ўзбекнинг, ўзбек адабиёти шуҳратининг ошишига катта улушини қўшган эди. У ўзини жумҳуриятнинг энг илғор, етакчи қалам соҳиби, деб ҳис этар ва шунинг учун унда юз бераётган ҳар қандай воқеалар, ўзгаришларга ўзини бевосита алоқадор, жавобгар деб билар эди. Шоир сўз санъатига инсонни ва жамиятни баркамол қилувчи буюк восита деб қаради. У «Шеърият кўнгил эрмаги эмас. У учувчига қанотдай, йўлчига ҳамроҳдай, уй бекасига игнадай зарур нарса» деган эди. Мана шундай сабоқлари учун ҳам Ғафур Ғулом биз билан ҳамнафасдир ва сафимиздадир.

Салоҳиддин МАМАЖОНОВ.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси.

Атласнинг минг хил товланиши, бежиримлиги хотин-қизлар кўркига-кўрк, ҳуснига-ҳусн қўшиб юборади. Шунинг учун унга бўлган талаб катта. Жорий йилнинг ўзида Шаҳрихон атлас фабрикасида табиий ипакдан 3 миллион метрдан ортиқ шундай газлама ишлаб чиқариш режалаштирилган. Бугун фабрикада мингдан ортиқ ишчи меҳнат қилмоқда. Шаҳрихонликлар атласига нафақат республикамизда, балки ҳамдўстлик мамлакатлари ва хорижда ҳам эҳтиёж ортаётир.

СУРАТДА: Азизахон Аҳмаджонова атлас тўқияпти.

Ш. АЛИМОВ олган сурат. (ЎзА).

БИР ЙЎЛА УЧ ФАРЗАНД

Каттақўрғондаги Раҳима Исломова номли жамоа хўжалигининг «Буркут» қишлоғида яшовчи Келдиёр Жўраев хонадонида бир йўла уч фарзанд дунёга келди. Хонадон соҳибаси Марзия Жўраева район шифохонасига келтирилганида бундай қувончни кутмаган бўлса керак. Дастлаб бир ўғил, сўнг икки қиз туғилди.

— Кейинги тўрт беш йилда бундай воқеа содир бўлмаган эди, — дейди туғруқхона бош шифокори Меҳринисо Йўлдошева. — Ҳар бир чақалоққа алоҳида эътибор билан қаралмоқда. Ҳамширалар бириктирганмиз. Чақалоқларнинг саломатлиги яхши.

Оила бошлиғи Келдиёр Жўраев оддий ишчи. 3 ёшли Гулшан, 1,5 ёшли Бегалидан кейин туғилган Ислом, Фотима ва Зуҳралар ҳам оилага катта қувонч олиб келишди. Район маҳаллалар фаолиятини мувофиқлаштириш кенгаши раиси Муродилло Сафоевнинг айтишича, бу оилага «Маҳалла» хайрия жамғармасидан алоҳида маблағ ажратилади. Бундан ташқари район ҳокимлиги томонидан махсус совғалар ажратилган. Чақалоқларни парваришлашда доя Дания Аҳмедулинанинг жонкуярлигини алоҳида таъкидлаш жоиз.

КАТТАҚЎРҒОН ЧЕВАРЛАРИ

Районда меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш уларни иш билан таъминлашга алоҳида аҳамият берилмоқда. Яқинда у ерда чеварлар танлови бўлиб ўтди. Танловда маҳаллаларда ишлаб турган кичик корхоналар, тикувчилик цехлари жамоаларининг амалий ишлари намойиш қилинди. Қодир Остонов номли маҳаллада бу борада олиб борилаётган ишлар айниқса ибратли. Шу маҳалладан тикувчи Хуршида Файзиеванинг тиккан бежирим кашталари барчага манзур бўлди. Шунингдек, Пайшанба қўрғонидаги А. Навоий номли маҳалла қўмитасининг зардўзи Ҳидоятхон Алимова тиккан зар дўппи, нимча ва зардўз маҳсулотлар юқори баҳоланди.

— Маҳалламизда тадбиркорларни тўплаб, миллий либосларни тайёрлашга аҳамият бераяпмиз, — дейди маҳалла қўмитаси раиси Набижон Худойбердиев. — Айни пайтда зардўзликда 10 нафар қиз-жувон меҳнат қилмоқда. Офтобой Ҳамидова ёшларга зардўзлик сирларини қунт билан ўргатяпти.

С. ШАВКАТОВ.

ХУШХАБАР

ИШЛАР ЮРИШИБ КЕТАДИ

1-Бухоро темир йўл бекатида юк саралаш ишларини автоматлаштиришга киришилди. Хитой Халқ Республикасидан олинган ва хитойлик мутахассислар ёрдамида ўрнатилаётган асбоб-ускуналар поездларни тузиш ва уларни тарқатиш ишларини такомиллаштириш имконини беради, темирйўлчиларнинг меҳнати анча енгиллашади.

БАНКНИНГ ЯНГИ БЎЛИМИ

● Наманганда Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг вилоят бўлими очилди. Валюта ҳисоб варақалари бўлган корхоналар ва ташкилотлар Тошкентга бормай, шу ернинг ўзида зарур валюта муаммоларини ҳал қилиш имкониятига эга бўлдилар.

Янги бўлим барча турдаги банк хизматларини амалга оширади, бу ерда валюта ва сўм ҳисоб варақалари очилади.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ «ҲОЖАТБАРОР» ТАРҒИБОТ-ТИЖОРАТ ХИЗМАТИ
МУЛОҚОТ УЧУН ТЕЛ: 33-44-43, 32-54-44, 32-56-34, 32-56-25
БУЮРТМАЛАРИНГИЗ ТЕЗДА АДО ЭТИЛАДИ

ЖАМОА, ДАВЛАТ ХЎЖАЛИКЛАРИ, ПАРРАНДАЧИЛИК КОРХОНАЛАРИ, ФЕРМЕРЛАР ДИҚҚАТИГА

КАЛИФОРНИЯ ЧУВАЛЧАНГИНИНГ МЎЪЖИЗАСИ

Тупроқ унумдорлигини ошириб, қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ҳосил олишни истайсизми? Она заминимиз экологик жиҳатдан мусаффо бўлишини, етиштирилаётган ноз-неъматлар турли зарарли моддалар билан тўйинмаслигини ва ширин-шакар бўлиб етилишини хоҳлайсизми? Паррандаларнинг маҳсулдорлигини кескин ошириш ниятидамисиз? Буларнинг барчасига эришиш учун Калифорния қизил чувалчанги мўъжизасидан фойдаланишни маслаҳат берамиз. Бу ёмғир чувалчанги она заминни турли фойдали моддалар билан бойитади, ҳосилдорликни оширади. Улар паррандаларга берилса, товуқлардан тухум олиш кўпайиб, бройлерларнинг семириши тезлашади. Бу борада Сизга **Тошкент вилояти Юқори Чирчиқ туманидаги Аҳмад Яссавий номли жамоа хўжалигида фаолият юритаётган «Бунёдкор» кичик корхонаси** ёрдам беришга тайёр. Шу ердан биогумус ўғитини ва Калифорния қизил ёмғир чувалчангининг ўзини сотиб олишингиз мумкин. «Бунёдкор» кичик корхонаси ўз маҳсулотларини бозорнинг ўртача баҳосидан бирмунча паст нархда сотиб олишни таклиф қилади. Шунингдек, у биогумусдан фойдаланиш, Калифорния қизил чувалчангини кўпайтириш юзасидан ўз мижозларига беминнат илмий-амалий ёрдам беради.

Қўшимча маълумотлар олиш учун «Бунёдкор» кичик корхонаси раҳбари Жаббор Авазовга Тошкентга: (8-37-12) — 90-37-16; Юқори Чирчиқ районига: (8-298) — 38-460 рақамли телефонлар орқали қўнғироқ қилишингиз мумкин.

Бош муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Н. ҚАЮМОВ, М. ИСЛОМОВ, М. МИРЗАЕВ, Ҳ. РАҲМАТИЛЛАЕВ, М. ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), С. САЙДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), О. ҒОФУРОВ, (масъул котиб), Н. ОРИФЖОНОВ, К. РИХСИЕВ, Э. ИБРОҲИМОВ, Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Узплодоовошчвинпром» концерни, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, «Қишлоқ ҳақиқати» журналистлари жамоаси.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб—33-09-93, Масъул котиб ўринбосарлари—32-56-25. Деҳқончилик бўлими—32-56-35, 32-54-51, 33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими—32-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими—32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 000096. Буюртма Г—223. 31890. нусхада босилди, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишган топширилди — 20.00

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4